

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÝCH STUDIÍ

Diplomová práce

Bc. Sára Medková

**Současné pojetí pohádek u dětí předškolního věku z pohledu
speciálního pedagoga**

Olomouc 2020

vedoucí práce: PhDr. Linda Matušková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem na diplomové práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

V Olomouci dne 29. 11. 2019

Bc. Sára Medková

Poděkování

Děkuji PhDr. Lindě Matuškové, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce a za cenné rady a připomínky, které mi poskytla. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a mým nejbližším za podporu a trpělivost při mém studiu.

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD.....	6
1 POHÁDKA	9
1.1 DEFINICE A KLASIFIKACE POHÁDKY	9
1.2 CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY POHÁDEK	10
1.2.1 HLAVNÍ PRINCIPY POHÁDKY	11
1.3 HISTORIE A VÝVOJ POHÁDKY	11
1.4 VÝZNAM POHÁDKY	15
1.5 FUNKCE POHÁDKY	16
1.6 DRUHY POHÁDEK.....	18
1.6.1 DRUHY POHÁDKY DLE OLDŘICHA SIROVÁTKY	18
1.6.2 DRUHY POHÁDKY DLE MIROSLAVY GENČIOVÉ.....	18
1.6.3 DRUHY POHÁDKY DLE JAROSLAVA TOMANA	19
2 POHÁDKY V ŽIVOTECH DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	21
2.1 VLIV POHÁDKY NA DÍTĚ	21
2.2 SMYSL POHÁDKY	23
2.3 PROJEKT CELÉ ČESKO, ČTE DĚTEM	25
2.4 POHÁDKY V TV A JINÝCH MEDIÍCH	26
3 CHARAKTERISTIKA VÝVOJOVÉHO OBDOBÍ PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ.....	28
3.1 OBDOBÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	28
3.1.1 TĚLESNÝ VÝVOJ	30
3.1.2 VNÍMÁNÍ	30
3.1.3 MYŠLENÍ, ŘEČ	31
3.1.4 MOTORIKA, GRAFOMOTORIKA, KRESBA	32
3.1.5 PSYCHOSOCIÁLNÍ VÝVOJ	33
3.1.6 FANTAZIE, HRA	34

3.2	RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	35
4	VÝVOJOVÉ TEORIE PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ.....	37
4.1	PSYCHOSEXUÁLNÍ VÝVOJ DLE FREUDA	37
4.2	PSYCHOSOCIÁLNÍ VÝVOJ OSOBNOSTI DLE ERIKSONA.....	38
4.3	KOGNITIVNÍ VÝVOJOVÁ TEORIE DLE PIAGETA	40
	VÝZKUMNÁ ČÁST.....	43
	5 CÍL VÝZKUMNÉ ČÁSTI	44
5.1	VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	45
5.2	METODIKA PRÁCE.....	46
5.3	VÝZKUMNÝ POSTUP.....	50
5.4	ETIKA VÝZKUMU.....	50
5.5	VÝZKUMNÝ SOUBOR	52
	6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	54
	7 DISKUSE.....	81
	8 ZÁVĚR	84
	9 SOUHRN	86
	10 SUMMARY	87
	11 REFERENČNÍ SEZNAM	88
	12 SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	91
	13 SEZNAM PŘÍLOH.....	92
	ANOTACE	103

ÚVOD

„Chcete-li, aby byly vaše děti chytré, čtěte jim pohádky. Chcete-li, aby byly ještě chytřejší, čtěte jim více pohádek.“

Albert Einstein

Svou diplomovou práci začínám citátem od jednoho z nejvýznamnějších vědců všech dob, od německého fyzika označovaného jako nejvýznamnějšího vědce 20. století, který jako jeden z mála smrtelníků využíval tři desetiny mozkové kapacity na rozdíl od běžné jedné desetiny, díky tomuto působil svým rodičům trápení, neboť do jisté doby měli Alberta jako za mentálně zaostalého. Albert Einstein byl dvakrát ženatý, a ačkoli manželství a rodina pro něj nebyla nikdy prioritou i přesto myslel na děti a vliv rodičů na ně, což dokazuje i jeho výše uvedený citát.

Každý rodič by si měl uvědomit svou zodpovědnost za výchovu dětí. Rodičovská zodpovědnost je souhrn práv a povinností, při péči o nezletilé děti zahrnující péči o jeho zdraví, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Čtením pohádek můžeme dítě již od jeho útlého věku formovat, můžeme tak podpořit vývoj v dobrého, chytrého a citově zdravého jedince.

Tématem diplomové práce je „**Vnímání pohádek, příběhů a pohádkových postav u dětí předškolního věku.**“ Téma jsem si zvolila z důvodu toho, že pohádky výrazně ovlivnily mé dětství. Byla jsem ráda, když mi rodiče pohádky předčítali, nebo jsem své oblíbené tituly mohla zhlédnout v televizi. Během svého vývoje jsem řadu pohádek i sama přečetla, ačkoliv upřednostňuji spíše filmové zpracování. Na pohádkách vidím podstatu v poselství, naději a hloubce myšlenek. Hrdina musí projít těžkými zkouškami, zklamáním i nespravedlností. Mnohé věci se musí naučit a obzvláště se musí poučit z vlastních chyb. Stejným způsobem to funguje i v reálném životě. Pohádku neřadíme do červené knihovny, jelikož v ní zaslouženě vítězí dobro nad zlem. Práce byla pro mne výzvou k porozumění a hlubšímu nahlédnutí do tématu vnímání pohádek u dětí předškolního věku. Tak jak ovlivnily pohádky mé dětství, tak se snažím ovlivnit i dětství mé neteře a to právě předčítáním pohádkových příběhů.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části teoretickou a výzkumnou část. V teoretické části se v úvodu zaměřím na pohádky, její definice, klasifikace, charakteristické rysy a principy, dále na historii a vývoj pohádkových příběhů, na interpretaci, vý-

znam a funkci pohádek. Druhá kapitola bude zaměřena na vztah dítěte k pohádkám, na smysl pohádek a vliv pohádek na děti. V jedné části se zaměřím na projekt „Celé Česko čte dětem“. Další kapitoly jsou věnovány charakteristice vývojového období předškolních dětí a také vývojovým teoriím předškolních dětí.

Výzkumná část mé diplomové práce bude zaměřena na kvalitativní výzkum, kdy strukturovaným rozhovorem a nestandardizovaným testem obrazového materiálu budu posuzovat vnímání pohádkových postav dnešních předškolních dětí. Výzkumná část může být inspirací pro rodiče předškolních dětí, ve smyslu důležitosti čtení pohádkových příběhů, ve smyslu přípravy dítěte pro život, vlivu pohádky na myšlení, prožívání a emoce dětí, budování roli v kolektivu. Záměrem mé práce je zjištění hodnot, jak pohádka ovlivňuje osobnostní rysy dítěte.

Při volbě tématu diplomové práce hrála roli citová vazba k dětem a předškolnímu prostředí, ve kterém bych do budoucna chtěla pracovat.

TEORETICKÁ ČÁST

1 POHÁDKA

„Pohádky jsou víc než pravdivé: ne tím, že nám tvrdí, že existují draci, ale proto, že říkají, že draky je možné porazit.“

Gilbert Keith Chesterton

První kapitola diplomové práce definuje a klasifikuje útvar pohádky, poukazuje na hlavní principy pohádky, její historii a vývoj. Dále vysvětluje interpretaci pohádek, její význam a funkci.

1.1 Definice a klasifikace pohádky

Každý člověk vnímá pohádku již od svého dětství, proto ví, co si pod tímto pojmem představit. Nicméně definic, které vymezují pohádku, je nepřehledné množství. Jednotlivé definice specifikují pojem dle úhlu pohledu, kterým se na něj zaměřují.

Všeobecná encyklopedie definuje pohádku jako *„prozaický žánr se smyšleným dějem a hlavním hrdinou, který je nositelem kladných lidských vlastností a velkých ideálů. Hrdina prochází těžkými zkouškami, které vždy překoná a zvítězí nad zlem, hloupostí a závistí.“*¹

Z literárního pohledu se pohádkou rozumí *„texty, které vznikly na základě rozmanité palety starodávných vyprávění, vstřebávajících při své pouti světem rozličné bájně představy lidstva, nadčasové životní pravdy, zejména věčnou touhu po naplnění dobra a víru v kouzelnou moc slova.“*²

Každá pohádka se vyznačuje typickými znaky, kterými jsou zázračný obsah, nadpřirozený prostor a děj odehrávající se mimo náš čas. Právě díky zmíněným znakům je pohádka jedním z předních žánrů literatury pro děti a mládež.³

---

¹ Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích. 6 p/r. 1999. Praha: Diderot. s. 177.

² ČEŇKOVÁ, J. *Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. s. 107.

³ ČEŇKOVÁ, J. *Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. s. 108.

Dle jednotlivých definic není význam pohádky nijak pevně ohraničen a jednoznačně vymezen. Pohádku lze označit za žánr lidové slovesnosti. Její děj není založen na pravdě, nepopisuje objektivní realitu, vystupují v něm nadpřirozené bytosti a zpravidla končí výhrou dobra nad zlem.

Pohádky nejsou jedinečné pouze jako literární útvar, ale také jako umělecké dílo, které je zcela srozumitelné dítěti. Žádný jiný druh umění není dítěti bližší než pohádka.⁴

Pohádka je původně výtvořem slovesné kultury, který žije vyprávěním a nasloucháním. Pokud je předcítáme, měli bychom dbát na citové zaujetí pro příběh, aby dítě pochopilo význam pohádky.^{5, 6}

V literárním slovníku je uvedeno, že pohádka je „*zábavný, zpravidla prozaický žánr folklorního původu s fantastickým příběhem.*“ Odehrává se v neznámém čase, na neznámém místě. Vítězí v ní dobro nad zlem, hrdinovi na jeho cestě pohádkou pomáhají kouzelné předměty a nadpřirozené bytosti.⁷

Jedním z dalších českých autorů, který se věnoval dětské tvorbě je Karel Čapek, jeho definice pohádky je: „*Skutečná pohádka, pohádka ve své pravé funkci, je povídání v kruhu posluchačů. Rodí se z potřeby vypravovat a z rozkoše naslouchat.*“

Definice z pohledu psychologie je pohádka příběh o člověku, o jeho životní cestě, která je konfrontována s nebezpečím, kterému je hlavní hrdina vystaven, pohádka je vnímána jako podpora pro duševní a duchovní rozvoj dětské osobnosti.⁸

1.2 Charakteristické znaky pohádek

Pohádka je charakteristická ustálenými začátky i závěry, pohádkové postavy nemají podrobné specifikace, jsou spíše obecné, stejně jako je i děj obecný, pohádka není volnou hrou fantazie, i v pohádce jsou daná jasná a přísná pravidla.

---

⁴ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 16.

⁵ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 31.

⁶ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 148.

⁷ MOCNÁ, D., Peterka, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2004. s. 472.

⁸ FRANZ, M.L. *Psychologický výklad pohádek*. Portál, 2015. s. 184.

1.2.1 Hlavní principy pohádky

Pohádka je dána svým fantastickým příběhem. Jejími charakteristickými vlastnostmi je přítomnost kouzel a nadpřirozených úkazů, silná nadsázka a hyperbolizace.

Světovými názorovými východisky, které stojí u vzniku pohádek jsou:

- **Animismus** – slovo pocházející z latinského anima, v překladu znamenající duše, víra, která přisuzuje duchovní podstatu živým bytostem, neživým předmětům i místům.⁹
- **Manismus** – je jistá forma náboženství, jejichž podstatou je uctívání zemřelých předků. Manismus byl badateli považován za prvotní stupeň náboženství. Manismus je víra v posmrtný život.¹⁰
- **Víra v kouzelnou moc slova**

1.3 Historie a vývoj pohádky

Historie vzniku a vývoje pohádek je nejasná a často není znám ani její autor. Nelze tedy přesně určit kdy, kde a jak pohádky vznikly. Pohádky proslavili zejména jejich sběratelé včetně jejich vypravěčů. Mezi nejstarší žánry související s pohádkou jsou považovány legendy, biblické příběhy a starověké řecké mýty. První zmínky o symbolických příbězích jsou doloženy Platónem, který ve svých spisech popisuje, jak ženy vyprávěly svým dětem ony příběhy. Pohádky v dobách minulých i v dobách současných neplní jen funkci zábavnou, ale také výchovnou, byly určeny jak dětem tak dospělým.¹¹

S vynálezem knihtisku Johanna Gutenberga se začaly šířit psané knihy, oproti dřívějším ručně psaným čítankám a slabikářům. Přelom 16. a 17. století vznikly rytířské romány a bajky, které jsou považovány za zábavnou literaturu dané doby.¹² Koncem 17. století začalo docházet ke změně tvorby literárních žánrů pro děti, k dětem se přistupovalo odliš-

---

⁹ KANDERT, J. *Náboženské systémy: člověk náboženský a jak mu porozumět*. Praha: Grada, 2010. s. 15.

¹⁰ HORYNA, B. *Úvod do religionistiky*, Praha: OIKÚMENÉ, 1994. s. 18.

¹¹ FRANZ, M.L. *Psychologický výklad pohádek*. Portál, 2015. s. 167-169.

¹² GENČIOVÁ, M. *Literatura pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1984.

nými metodami než k dospělým a na základě toho docházelo k pochopení zvláštnosti dětské psychiky. Učitel národů Jan Ámos Komenský, který kromě svých velkolepých filosofických a pedagogických děl, se zabýval tvorbou pohádkových obrazových knih pro předškolní děti.¹³

V druhé polovině 18. století začaly vznikat folkloristické teorie, které úzce souvisely s obecnými národopisnými teoriemi a literárněvědnými teoriemi.

Prvenství v pohádkovém bádání patří **mytologické teorii**. Za důležitý mezník je považován počátek 19. století, kdy v panujícím období romantismu vyšly „*Pohádky pro děti a domov*“. Jednalo se o tři svazky, které vyšly v letech 1812, 1815 a 1850. Jejimi autory byli němečtí sběratelé a vědci Jacob a Wilhelm Grimmovi, kterým se povedlo položit základy vědeckému pohádkoslovnému bádání a adaptaci lidových pohádek. Bratři Grimmovi považovali pohádky za zbytky starých indoevropských mýtů, byli znalci německé literatury, jazyka i mytologie. Za další významné osobnosti této teorie lze označit Karla Jaromíra Erbena, Alexandra Nikolajeviče Afanasjeva, Vuka Stefanoviče Karadžiče a mnoho dalších. Na území Čech rozvíjeli v 19. století pohádkový žánr kromě Karla Jaromíra Erbena i Božena Němcová a Karel Čapek.¹⁴

Antropologická teorie čerpá dějové osnovy a základní představy o postavách i situacích z primitivních náboženských rituálů, výročních a animistických kultů nebo uctívání zemřelých předků. Podněty pro tuto teorii vzniku pohádek lze najít ve studiích primitivních národů.¹⁵

Od poloviny 19. století se začala formovat **migrační teorie**, která hovoří o tom, že pohádky se stěhují od národa k národu a každé nové prostředí je specificky formuje.

---

¹³ CHALOUPEK, O. *Příruční slovník české literatury od počátku do současnosti*. 1. vyd. Brno: Centa, 2005. s. 1116.

¹⁴ ČEŇKOVÁ, J. *Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. s. 123.

¹⁵ ČEŇKOVÁ, J. *Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. s. 109.

Klíčovým představitelem je anglický badatel Théodor Benfey, který spojuje vznik pohádek s buddhistickou Indií.¹⁶

Na migrační teorii plynule navazuje finská **historicko-geografická teorie**, jejíž období je datováno k přelomu 19. a 20. století. Tato teorie rozšiřuje pohádkovou pravlast na oblasti jiných národů – zejména na arabské národy, Egypt nebo oblasti obývané Kelty. U každé pohádky se hledá původ a směr jejího šíření. Lidové pohádky migrovaly v době křížových válek, kdy rytíři přinesli do Evropy orientální pohádky. Arabové rozšířili pohádky přes Španělsko do Francie. Z katalogu třídění syžetů byly odvozeny druhy pohádek – *pohádky o zvířatech, kouzelné a legendární pohádky, novelistické pohádky, pohádky o hloupých čertech a humorné pohádky*.¹⁷

Vážně si počínala **metoda psychologická**, která byla vyvolána zejména freudismem. Tato teorie zmiňovala, že pohádky vznikají ze snového života, kdy polospánek, bezmyšlenkovité snění a vidiny podporují jejich vznik. Dle názoru Riklina se v pohádkách začínají objevovat sexuální motivy. Proti teorii byly vzneseny vážné námitky. Nejdůležitější námitka zní následovně: „*sen mohl být podkladem pro vznik pohádkového motivu, nikoliv však celé dějové osnovy, což vyplývá ze samé podstaty snu, z jeho logické nesouvislosti a často nesmyslnosti*“.¹⁸

Za zmínku stojí i existence **liturgické metody**, jejímž hlavním představitelem byl Saintyov. Teorie je založena na návratu k mytologii, jelikož je přesvědčena o výrazném vlivu magických obřadů na život primitivního člověka. Pohádky označuje za komentáře nebo slovní doprovody a doplňky určitého obřadu.¹⁹

---

¹⁶ ČEŇKOVÁ, J. *Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. s. 109.

¹⁷ ČEŇKOVÁ, J. *Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. s. 109.

¹⁸ LUŽÍK, R. *Pohádka a dětská duše*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Václav Petr, 1944 s. 19.

¹⁹ LUŽÍK, R. *Pohádka a dětská duše*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Václav Petr, 1944 s. 19.

Sociologická metoda nacházela v pohádkách stopy třídních bojů. Je také přesvědčena, že samotná pohádka byla vytvořena psychologií a ideologií sociálního prostředí včetně všech nesmiřitelných faktorů.²⁰

Moderní folkloristické stanovisko zjišťuje přednosti i nedostatky všech zmíněných metod. Neopomíjí ani složitost pohádky jako slovesného projevu a různorodost jednotlivých motivů. Již dříve bylo upozorněno na to, že v každé ze tří nejvýznamnějších metod je část pravdy, a že každá z nich může v jednotlivých mezích a úkolech přinést kladné řešení pohádkoslovných otázek. Při kombinaci uvedených metod v příslušné míře s příslušnou kritičností lze dosáhnout kladných odpovědí týkajících se ústní slovesnosti. Pokud jedna metoda selže, vysvětlení podává metoda druhá.²¹

Pohádky jsou považovány za majetek mezinárodní a celosvětový. Ke konci 19. století a během století 20. došlo k postupnému degradování pohádky a pověstí, do podvědomí dospělých čtenářů se dostala povídka a četné romány. Pohádky začaly být publikovány výrazně pro dětské čtenáře.²²

Události roku 1989 a pád komunistického režimu vedoucí k přeměně politického zřízení na pluralitní demokracii ovlivnilo i sféru literární tvorby, kdy literatura pro děti začala stagnovat. K oživení pohádkové tvorby došlo až v polovině 90. let, a to především díky renomovaným tvůrcům dětské literatury. Za velké privilegium pohádky je považováno bystření dětské fantazie. Každá poutavá kniha, která dítě jakkoli zaujme, je schopna rozvíjet fantazii, do desátého roku se však téměř výhradně jedná o pohádku.²³

Pohádky jsou pro děti důležité, napomáhají jim pochopit složitý svět kolem nich. Svět se díky pohádkám stává alespoň trochu srozumitelnější, přináší jim řadu prožitků a ponaučení, vede děti k porozumění, rozvíjí fantazii, slovní zásobu, paměť, myšlení. Pohádka je důležitým milníkem v životě malého čtenáře, má výchovnou podobu, kdy vysvět-

---

²⁰ Tamtéž

²¹ LUŽÍK, R. *Pohádka a dětská duše*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Václav Petr, 1944 s. 19-20.

²² SIROVÁTKA, O. *Česká pohádka a pověst v lidové tradici a dětské literatuře*. Brno: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1998. s. 99.

²³ TOMAN, J. *Současná česká literatura pro děti a mládež*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2000. s. 9-27.

luje dítěti různé situace. Každý z nás si určitě vzpomene na čas strávený s pohádkami a může říct, že pohádky jsou velkým přínosem nejen pro dětské jedince.

1.4 Význam pohádky

„V pohádkách, které jsem slýchal v dětství, spočívá hlubší význam než v pravdě, kterou učí život.“

Friedrich Schiller

Každé dítě si žije ve svém vlastním světě, ve světě fantazie, ve světě, kde je šťastné a spokojené. Pohádka působí na vnitřní city dítěte, nabízí dítěti návod jak žít. Jakmile začneme dětem číst pohádky, děti sedí tiše, téměř bez hnutí a naslouchají ději, poslech má blahodárné účinky, kdy při poslouchání si dítě trénuje koncentraci, trpělivost, schopnost přemýšlet nad dějem. Děti si také formují návyky, potřebné k poslechu. Pohádka je pro dítě velmi potřebná, dítě ji prožívá všemi city, a proto by ji měli číst rodiče, starší sourozenci či pedagogové v mateřských školách. Důležitý je i výběr pohádky přiměřeně k věku tak, aby pohádka nebyla příliš drastická, aby nebyla nevhodně barevně upravená, nebo špatně tvořené postavy, které mohou spíše než radost, přivodit trauma.²⁴

Pohádky jsou také pro děti zdrojem informací, díky nimž se učí, jak funguje svět, jak se v něm tvoří vztahy, a jak vztahy mezi lidmi fungují navzájem, pohádky jsou návodem pro řešení různých problémů, díky nim mohou lépe řešit situace v reálném životě. Dítě bývá pohádkou zaujato, dokáže se do pohádky vcítit, ale dokáže stále být i v realitě. Předškolní děti rozeznávají rozdíl mezi živým a neživým, ve většině pohádek mají postavy dané vlastnosti, jako například krásné princezny, stateční princové, moudří králové, také se setkáváme s protiklady jako dobro a zlo, chudoba a bohatství, chytrost a hloupost.²⁵

Pohádky mají také psychologický význam pro děti všech dob, bez ohledu na jejich věk a na pohlaví pohádkového hrdiny. Dítě samo brzy pozná, která pohádka je pro něj zajímavá a důležitá, bude ji vyžadovat znovu a znovu. Děti cítí, která z mnoha pohádek odpovídá jeho vnitřní situaci v daném okamžiku, v čem mu pohádka nabízí pomocnou ruku.

---

²⁴ STREIT, J. *Proč děti potřebují pohádky*. Baltazar, 1992, s. 12 -15.

²⁵ ČERVENKA, J. *O pohádkách*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1960 s. 232 -235.

Je však známo, že pohádka má největší účinek a cenu pro dítě ve věku, kdy vliv pohádek začíná blahodárně působit, to může být kolem čtvrtého a pátého roku dítěte, ale stejně může pohádka mít vliv na třináctileté děti, i když osobní význam z ní vyvozený může být zcela rozdílný. Za skutečný věk pohádek lze považovat období předškolního věku dítěte, neboť pohádky v tomto vývojovém období odpovídají typickému způsobu uvažování a prožívání dětí. Pohádkový svět má požadovanou strukturu a řád. Tento svět je pro dítě bezpečný, jasně vidí, jak se chovají lidé zlí a jak se chovají lidé dobří. Pohádky dítěti ukazují, že malý, slabý, ošklivý, opuštěný či jinak znevýhodněný jedinec se nakonec stane krásným, prokáže svoje schopnosti a bude milován.^{26, 27}

Pohádky jsou jedinečným průvodcem po vývojové cestě psychiky od narození, přes dospívání až ke konečnému hledání vlastní identity, neboť každá pohádka se dotýká jiných složek psychického vývoje.²⁸

Pohádka by měla přinést potěšení, měla by mít závěr v pozitivním rázu, a to především před usínáním dítěte, neboť špatný závěr může ovlivnit snění dítěte a tím také kvalitu spánku. V pohádkách vždy musí vítězit dobro nad zlem, dobro na dítě působí podvědomě a také vštěpuje, jak se správně chovat, což je v životě důležité. V dnešní době jsou dětem předkládány pohádky, které svým obsahem nejsou zcela vhodné. Jsou to pohádky moderní, které lákají děti svou barevností a komičnem, ale nejsou zcela vhodné pro vnímání a nepřináší správný příklad a význam.

1.5 Funkce pohádky

„ Má-li příběh doopravdy upoutat pozornost dítěte, musí je bavit a vzbuzovat v něm zvědavost. Má-li mu však obohatit život, musí v něm podněcovat představivost, pomáhat mu rozvíjet rozumové schopnosti a vyjasňovat jeho pocity: být v souladu s jeho úzkostmi a tužbami: brát vážně jeho těžkosti a zároveň nabídnout řešení problémů, které dítě nejvíc matou.“

Bruno Bettelheim

---

²⁶ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000 s. 19-59.

²⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005 s. 187.

²⁸ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 28.

Základní funkcí pohádky je vnést smysl a řád do chaotického světa, kterému dítě předškolního věku moc nerozumí. Děti předškolního věku mají myšlení obrazné, konkrétní, synkretické animistické. Mysl dítěte dokáže oživit věci kolem sebe, mluví magickým slovem, vdechnout život do věcí kolem sebe. Klasická pohádka dokáže odpovědět na určité psychické potřeby dítěte, jedná se o vztah k rodičům, k sourozencům, potřebu lásky, důvěry ve svět, potřebu poznávat mezilidské vztahy, zvládat strach a rozvíjet pocit životního smyslu. S pohádkou rozvíjí dítě představivost, kterou potřebuje, aby se lépe dokázalo vyrovnat s životními problémy. Způsoby jejich řešení jsou dětem tlumočeny ve srozumitelných konkrétních obrazech a jasných symbolech. Prostřednictvím hrdinů z pohádek je dítěti představeno, jak čelit nebezpečí, strachu za pomoci lsti a štěstí.²⁹

Pohádka představuje úlevu od problémů každodenního života, nabízí určitá řešení, nabízí víru, že vše skončí šťastně. Svým optimismem se pohádky liší od jiných fantastických příběhů. Díky pohádce se dítě učí tomu, že nesnázím v životě je nutné čelit, a pokud jde za svým cílem a zdolá všechny překážky, nakonec zvítězí. Pohádkové postavy jsou vždy jen kladné nebo záporné, a díky tomuto dítě porozumí rozdílům, dokáže si určit představu o tom, jaké by chtělo být. Toto rozhodnutí je usnadněno právě polarizací obsaženou v pohádkách. Dětské rozhodování se neopírá jen o dobré versus špatné, ale také o to, která strana u něj vzbuzuje sympatie či nelibost. Čím je kladná postava jednodušší a přímější, tím je pro dítě snazší ztotožnit se s ní a zavrhnout zápornou postavu. Pohádky dávají na srozuměnou, že úspěšný, dobrý život je i přes nepřízeň osudu dosažitelný³⁰

---

²⁹ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 7-12.

³⁰ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 15 -17.

1.6 Druhy pohádek

Níže budou popsány některé druhy pohádek z pohledů autorů Oldřicha Sirovátky a Miroslavy Genčiové a Jaroslava Tomana.

1.6.1 Druhy pohádky dle Oldřicha Sirovátky

Dle Sirovátky můžeme pohádku rozdělit na kouzelnou, realistickou, legendární, zvířecí.³¹

- **Kouzelná pohádka** – odehrává se v kouzelném světě za dob princů a princezen, kde hrdinové putují za sedmero řek a lesů, kde v pohádkové říši žijí obři a draci.
- **Realistická pohádka** – tato pohádka pojednává o příbězích z běžného života člověka, nese prvky nadpřirozena a čarodějna. Vše co v nich odehrává, by se mohlo stát. Jsou to pohádky o loupežnících, hloupém Honzovi.
- **Legendární pohádka** – tato pohádka vychází především z legend a náboženských tradic, učení a mýtů. Například pohádky o putování Krista se Svatým Petrem.
- **Zvířecí pohádky** – je to zvláštní skupina pohádek, kde vystupují především zvířata jak domácí, tak divoká. Jako hlavní postavy vystupuje například hloupý vlk, mazaná liška, lakomý kohoutek a jiné.

1.6.2 Druhy pohádky dle Miroslavy Genčiové

Dle autorky Genčiové se pohádka dělí na kouzelnou, zvířecí a novelistickou.³²

- **Zvířecí pohádka** – tato pohádka je považována za nejstarší. Zvířata v ní mají duši a jsou cítícími a myslícími bytostmi. Tyto pohádky vyhovují malým dětem, pro které je celý svět plný živých bytostí a předmětů.

Zvířecí pohádka je rozdělena na další tři skupiny.

- Vlastní zvířecí pohádky, kde zvířata mají stejné vlastnosti jako v přírodě, jen je jim dána schopnost mluvit.

---

³¹ SIROVÁTKA, O. *Česká pohádka a pověst v lidové tradici a dětské literatuře*. 1. vyd. Brno: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1998. S. 30 – 32.

³² GENČIOVÁ, M. *Literatura pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: SPN, 1984. s. 24.

- Pohádky, kde zvířata vystupují jako pomocníci člověka. Mají schopnost mluvit i kouzlit, tyto pohádky tvoří přechod ke kouzelným pohádkám.
- Zvířata alegoricky znázorňují lidské vlastnosti, vztahy a jednání. Tento druh je blízký bajce a dává dítěti představu o světě lidí.
- **Kouzelná pohádka** – pohádka obsahující postavy nadpřirozené. Setkáváme se zde s vlastnostmi dobrými i zlými, je zde znázorněna určitá fantastičnost, děj obvykle směřuje ke spravedlivé odměně či trestu, představa o nevyhnutelném vítězství spravedlnosti a dobra. V tomto druhu pohádky vždy vítězí dobro nad zlem. Zvířata zde plní pouze vedlejší roli.
- **Novelistická pohádka** – je určena dětem školního věku. Jedná se o pohádky žertovné a pohádky s lidskou hloupostí a pošetilostí. Jsou to pohádky například o Hloupém Honzovi. Dále jsou to pohádky o strašidlech. Vypravěč se v nich setkává s nějakou nadpřirozenou bytostí – vodníkem, hejkalem. Původně se jimi bavili dospělí jedinci při pracích, a proto využívali strašidelných motivů v co největší míře.

1.6.3 Druhy pohádky dle Jaroslava Tomana

Dle Tomana se pohádka dělí na lidovou, autorskou a moderní³³

- **Tradiční pohádka lidová** – rozumí se přesný záznam autentického lidového vyprávění, kterému sběratel dodává pevnou literární formu. Jedná se o adaptaci, která proměňuje lidové pohádky v literární text. V tomto duchu tvořil například Karel Jaromír Erben.
- **Autorská pohádka podle lidových látek** – tento druhý typ pohádek zastupuje literární adaptaci folklórních textů. Autoři do původní lidové předlohy, osnovy, tradičních motivů, stylistických a jazykových prostředků v různé míře zasahovali, ale v podstatě zachovávali její tradiční, ustálené žánrové principy a znaky. Tento styl reprezentuje Božena Němcová.

---

³³ TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU Č. Budějovice, 1992. s. 67.

- **Moderní autorská pohádka** – která se opírá pouze o zákony žánru, ale nedodrží lidové tradice. Jedná se o pohádky umělé, ve kterých se odráží autorova osobnost. Díky tomu je možné sledovat velkou různorodost těchto pohádek.³⁴

---

³⁴ TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU Č. Budějovice, 1992. s. 68.

2 POHÁDKY V ŽIVOTECH DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Druhá kapitola je nazvaná Pohádky v životech dětí předškolního věku, kdy tato část pojednává o vlivu pohádek a smyslu pohádek na dítě, v závěru této kapitoly se seznámíme s projektem Celé Česko, čte dětem.

Rodič by se měl naučit žít v pohádkovém světě dětí a měl by být součástí fantazijní představy dětí. Pro vývoj dítěte je čtená pohádka velmi důležitá. Pohádka, kterou sleduje dítě v televizi nebo poslouchá v rádiu, nám toto neumožní. Takovou pohádku nemůže dítě do sytosti prožít. Předčítání a vyprávění pohádek rodinným příslušníkem je nenahraditelné, tímto vzniká důležitý vztah a propojení dospělého člověka s dítětem.³⁵

Díky pohádce se dítě učí vyrovnat se světem, je proto dobré, aby dospělý člověk dětem vyprávěl a předčítal klasické pohádky. Pohádka má být zaměřena na všechny stránky dětské osobnosti, měla by dítě podporovat k sebedůvěře.

2.1 Vliv pohádky na dítě

Pohádka má vliv na dětskou psychiku, napomáhá k vytvoření pouta mezi rodičem a dítětem. Děti vnímají charakter každé postavy a snaží se v ní najít a ztotožnit se s ní. K tomuto kroku dochází velmi málo v případech záporných postav, i když menší nedobré činy se mohou dítěti líbit, v dětském věku to ještě nemusíme brát vážně, ale musí být nastaveny určité hranice a mez. V případě kdy jsou tyto hranice překročeny, rodiče zasáhnou a vymezí trest. Tím by si dítě mělo uvědomit své chování, a jaký následek to může mít.³⁶

Pohádkový svět a jeho mravní hodnota je široká. V pohádce se odsuzuje lakota, neúčelné hromadění peněz, žádný zločin nezůstane skryt před spravedlností. Poučovat děti o dobru a zlu je zcela zbytečné, protože tomuto jazyku ony ještě nerozumějí. Princip dobra a zla musí být jasně vykreslen ve srozumitelné řeči a činech a musí být personifikován v čitelných postavách. Kontrasty dobra a zla v postavách napomáhají dětem snadno poro-

---

³⁵ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 6 -7.

³⁶ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 18 - 20.

zumět rozdílům mravních hodnot. Dítě se ztotožňuje s kladnými hrdiny, protože jsou to jednoduché a nekomplikované postavy.³⁷

Pohádka seznamuje dítě se základními pravidly lidského kodexu, přestupek – vina – trest, kdy potrestání záporné postavy si zaslouhuje trest. Záporné postavy podstupují tresty, například ježibaba je upálena ve vlastní peci, ovšem nejhorší je eliminace ze světa, například černokněžník zmizí v nicotě. Eliminací zla se posilují vnitřní složky rostoucího dětského já, zdravá sebedůvěra. Pro dítě není větší hrozba, než zůstat opuštěn.³⁸

Pohádka učí dítě, aby se lépe orientovalo v životě. Dítě s oblíbeným pohádkovým hrdinou prožívá strach, úzkost a obavy, neboť se s ním ztotožňuje. Pohádka je jistým přepisem našeho světa, protože jsou popisovány skutečné lidské životy. Pohádkami si děti osvojují i kulturní dědictví s jeho principy adaptačních schémat daného etnika, umožňující vzájemné porozumění, soucítění a poskytující určitá východiska i pro pozdější formování postojů a hodnotového vědomí.³⁹

Vysoká mravní hodnota je hlavním rysem lidové pohádky. Kromě úvodních a závěrečných etap se dostává posluchači mravního poučení i v ději samém. Pohádky mají pozitivní přínos k morální výchově dítěte.⁴⁰ Morální síla pohádky nespočívá v tlumočení abstraktních etických principů, ale v barvitěm zobrazení stránek dobra a zla, tak zosobnění do pohádkových postav, že jakékoli pochybnosti o tom, kdo a kam patří, nejsou na místě. Díky pohádkám děti objevují základy mravní existence zakotvené v historii a kultuře.⁴¹

---

³⁷ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 20-21.

³⁸ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 30-31.

³⁹ ČAČKA, O. *Psychologie dítěte*. Tišnov: Sursum, 1997. s. 82

⁴⁰ LUŽÍK, R. *Pohádka a dětská duše*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Václav Petr, 1944 s. 20-23.

⁴¹ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 25-26.

2.2 Smysl pohádky

Smyslem pohádky pro dítě je obohatit jeho duševní vývoj, charakter a celkový rozvoj osobnosti. Důležitý je výběr a vhodně vybraná pohádka vzhledem věku dítěte, aby spíše neublížila. Pohádka nemá krátit čas a nechávat rodičům prostor, aby si od svého dítěte odpočinuli, pohádka by měla právě rozvíjet pouto mezi nimi.⁴²

Pohádka ukazuje dítěti zábavu a poučení, podporuje také osobní růst, vede dítě k objevení vlastní identity. Dává jasně na srozuměnou, že úspěšný dobrý život je i přes nepřízeň osudu dosažitelný, ale pouze tehdy nenechá-li se člověk odradit.⁴³

Dítěti je pohádkou předáváno intuitivní a podvědomé porozumění jeho vlastní povahy a tomu, jaká budoucnost jej čeká, rozvine-li své kladné schopnosti. Dítě z pohádek vyčítí, že být lidskou bytostí v tomto našem světě znamená čelit nesnadným výzvám, ale také setkávat se s nádherným dobrodružstvím.⁴⁴

Při poslechu pohádek nabíhají dětem otázky, jak vnést řád do svého chaotického duševního života. Pohádka jim navrhuje oddělit nesourodé a matoucí stránky, zkušenosti jednu od druhé, a rozdělit je na protiklady a také je promítnout do různých postav.⁴⁵

Pohádka podporuje sociálního citění a také nabízí škálu postav a činů, s nimiž se malé děti přirozeně ztotožňují. Řada pohádkových postav je přímo stvořena ke ztotožňování, k napodobování. Pohádky nabízejí pro děti ideály. Ideální je hrdina zabíjející draka, ideální jsou známé postavy, jako je Sněhurka, Popelka. Vedle rozvoje dětského já se tak v dětech rozvíjí další důležitá psychická struktura ideální já – svébytný soubor představ, které se vyznačují hodnotícím momentem i motivační silou. Jsou to takové myšlenky, jimiž se dítě posuzuje, jimiž se hodnotí na pozadí sociálního prostředí a kulturního zázemí.⁴⁶

---

⁴² MATEJČEK, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha: Grada Publishing, 2005. s. 155.

⁴³ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 26.

⁴⁴ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 153.

⁴⁵ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 77.

⁴⁶ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 172-173.

Ztotožnění se s hrdinou umožní každému dítěti, aby si ve fantazii vynahradilo všechny skutečné či domnělé tělesné nedostatky. Jakmile s koncem příběhu dosáhne pohádkový hrdina své pravé identity, je šťasten takový jaký je, v žádném ohledu už není ničím zvláštním. Pohádky posilují osobnost, jsou nadějí, že i ten nejslabší může vyhrát a dokáže v životě uspět. To zda se člověk staví k životu s vírou, že překážky je možné překonávat nebo očekává prohru, je důležitý existenciální problém.⁴⁷

Základ pro pozdější stavbu celistvé, integrované osobnosti dospělého člověka připravují právě pohádky, které jsou dobře a procítěně vyprávěné.⁴⁸

Pohádky představují pro děti důležité psychické podněty, garantující jejich duševní vývoj – předkládají různé životní problémy, které děti musí během svého růstu řešit, aby nezůstaly v zajetí infantilismu i v dospělosti. V pohádkách se objevují podstatné problémy lidského bytí, problémy mezilidské, intrapsychické.⁴⁹

Děti předškolního věku někdy potřebují rozdělit obraz rodiče na jeho laskavou a ohrožující stránku. Typické pohádkové rozdělení matky na dobrou (obvykle mrtvou) matku a zlou macechu dělá dítěti dobře. Je to prostředek, jak si uchovat vnitřní, výhradně dobrou matku, když skutečná matka není úplně dobrá, ale dovoluje také se zlobit na macechu, aniž by byla ohrožena náklonost pravé matky. Fantazie o zlé maceše chrání obraz dobré matky a pohádka dítěti dokonce pomáhá vydržet ničující zážitek zlé matky. Když to dítě potřebuje, rozštěpí si do dvou osob nejen svého rodiče, ale i samo sebe a věří, že tyto dvě osoby nemají nic společného.⁵⁰

Chvilé, které dítě stráví s rodiči, dávají dítěti pocit jistoty, lásky i bezpečí. S velkou pravděpodobností bude i toto dítě, číst svému dítěti a tím předávat morální odkaz. Dítě, kterému se nečte, má špatné vyjadřovací schopnosti, mluvu a také dobře nerozumí.

---

⁴⁷ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 59.

⁴⁸ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 27.

⁴⁹ ČERNOUŠEK, M. *Děti a svět pohádek*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. s. 18.

⁵⁰ BETTELHEIM, B. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. s. 69-70.

2.3 Projekt Celé Česko, čte dětem

Internetový portál Celé Česko čte dětem představuje obecně prospěšnou společnost, která má za poslání prostřednictvím společného čtení budovat pevné vztahy v rodině. Pravidelné předčítání dětem má obrovský význam v rozvoji jejich emocionálního zdraví. Předčítání rozvíjí paměť a představivost, učí myšlení, utváří pevné pouto mezi rodičem a dítětem. Hlavním motem projektu je „*Pojď, budu Ti číst*“. Společnost Celé Česko čte dětem, bylo založeno v roce 2006. K této myšlence se online přihlásilo více než 3000 škol, mateřských škol, knihoven, mateřských a rodinných center, měst, obcí či jednotlivců. Společnost vytváří různé projekty a akce, jako například projekt - Týden čtení dětem v ČR, kdy první týden v červnu probíhá celostátní svátek dětí a literatury, a do oslav se mohou zapojit jak zařízení pro děti, tak jednotlivci, kavárny a instituce po celé České republice. Dalším projektem je – *Babička a dědeček do školy*, tato akce má za význam spojení tří generací, děti, rodiče a senior, umožňuje setkávání nejmladší a nejstarší generace a posiluje mezigenerační sdílení času, prostoru a předávání hodnot. Pravidelnými činnostmi v rámci projektu jsou podporovány tradiční rituál předčítání v rodinách a tím je přispíváno ke zvyšování čtenářské a jazykové gramotnosti dětí. Dnešní děti vyrůstají v jazykově nepodnětém prostředí, rodiče s dětmi málo rozmlouvají a čtou, kontakt s živým slovem vytlačila obrazovka počítače, tabletu či mobilu, jejímž nástrojem není jazyk, ale obraz. Projekt je dán jasnými pravidly a provázaností jednotlivých činností. Důležitá je návaznost, minimálně pět po sobě jdoucích dní. V praxi to vypadá tak, že senior přijde v dopoledních hodinách do konkrétní třídy mateřské školy, oblékne si pohádkový plášť a přečte dětem pohádku. Stačí číst 10 – 15 minut, poté si senior s dětmi povídá, maluje, hraje nebo se podílí na dalších společných činnostech. Kromě dětí a seniorů se do předčítání zapojují i rodiče. Děti jim nosí domů pohádky od babiček a dědečků vytištěné na listu A5, které jsou nalepené v pohádkových blocích. Rodiče mají za úkol přečíst tyto krátké pohádky svým dětem. Tímto aktem jsou díky projektu Celé Česko čte dětem motivováni rodiče k zavedení či prohloubení rodinného rituálu předčítání. Další den se ve školce senior ptá dětí, o čem byla domácí pohádka. Za odměnu dostávají děti veselé nálepky do sešitu. Na konci celého projektu *Babička a dědeček do školy*, pak dětem zůstává pohádková knížka, ve kte-

ré mají několik desítek krátkých pohádek i s obrázky, ke knize se pak mohou kdykoli vrátit, ať už ve školce nebo doma s rodiči.⁵¹

Projekt Celé Česko čte dětem, má své webové stránky, kde se každý jednotlivec dozví poslání celé společnosti, může si zde přečíst proč je čtení dětem tolik důležité a přínosné. V sekci pro rodiče narazíme na odkazy z oblasti psychologie, na audio-knihy, průzkumy, moudra a jiné. Sekce pro děti je zaměřená na soutěže jak čtenářské tak například fotosoutěže. V neposlední řadě se na těchto stránkách také dozvíme, jak se zapojit do projektu, případně jak se registrovat a pomoci. K dnešnímu dni kampaň Celé Česko čte dětem aktivně podpořilo přes 90 známých osobností ze světa kultury, umění, sportu, literatury a dalších. Jmenovitě to jsou například Mgr. Michal Horáček, Ph.D, Jarek Nohavica, prof. PhDr. Josef Jařab, CSc., Michal Viewegh, Václav Havel, Zdeněk Svěrák, Barbora Špotáková, Dagmar Havlová.⁵²

Cílem projektu je poukázat na to, že knihy jsou mnohem přínosnější než televize či počítač, který sice může děti naučit vědomostem, ale neumí vytvořit emocionální pouto, dát pocit lásky, bezpečí a porozumění.

2.4 Pohádky v TV a jiných médiích

Prvním médiem pro lidskou komunikaci byl tisk, součástí tisku byla kniha, která otevřela možnost intelektuálního rozvoje. Pokud si člověk chtěl osvojit obsah knihy, vyžadovalo to nejen čtenářské dovednosti, ale také orientaci se v souvislostech a znalost používání jazykových výrazů. Knihy jsou pro děti podstatné, díky nim se u nich rozvíjí hlavně intelektuální rovina a představitost.⁵³

Bezdrátové spojení bylo dalším, které napomáhalo v přenosu informací. Rozhlas a jeho první vysílání se datuje roku 1920, v této době rozhlas nenahrazoval tisk, ale doplňoval se s ním. Rozhlas umožňoval rychlé předávání informací mluveným slovem. Před vznikem a rozmachem televize trávily děti volný čas poslechem odpoledních pohádek, jež byly vysílány v neděli po obědě, mezi oblíbené patřil večerníček Hajaja.

---

⁵¹ <http://www.celeceskoctedetem.cz/cz/menu/7/o-nas/>

⁵² <http://www.celeceskoctedetem.cz/cz/menu/7/o-nas/>

⁵³ VÝROST, J. a SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Portál 1998, s. 134.

Rok 1985 datuje slavnostní otevření prvního kina, šlo o zobrazování pohybu pomocí pohyblivých obrazů. Kino bylo otevřeno bratry Lumiéry. Návštěva kina se stávala stále oblíbenější, a film je považován za prostředek umělecké tvorby. Ve 20. století nastoupily nové technologie jako DVD a videa, návštěva kin již nebyla tak vyhledávána. Kina se v menších městech uzavírají, poté však opět byly zřizovány multikina, která se stala oblíbenými, a rodiny zde trávily svůj volný čas. Nejoblíbenějším masmédiem se ovšem po jejím vzniku stala televize, dalo by se říci, že televize se stala nejoblíbenějším médiem a sdílenou obecnou kulturou v dějinách lidstva. Televize se stala nástrojem pro reklamu, zábavu, informace a prostřednictvím toho roste vliv na formování systému hodnot u jednotlivce, zejména u dětí. Otázkou je, zda technologie, jako je TV, DVD či PC mají být volně dětem přístupné, bez kontroly rodičů. Každý rodič si musí uvědomit, že je rozdíl mezi sledováním poučné pohádky *Byl jednou jeden život* a sledováním „stříleček, násilí, milostných scén“.

Rodinná komunikace je však díky digitálním médiím značně zhoršena. Televize mnohdy nahrazuje mezilidskou komunikaci a členové se od sebe začínají izolovat. Pro fungující rodinu je důležité, aby spolu její členové hovořili, měnili si názory, sdíleli pocity. Takzvaným novým médiem, který ovlivňuje dosavadní vývoj masově komunikačních prostředků je internet. Na internetu bychom našli nepřehledné množství informací, jež se dá využít k zábavě, ale i studiu. Důležité je děti naučit vybírat si potřebné informace, nezabývat se nepotřebnými.⁵⁴

---

⁵⁴ VÝROST, J. a SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Portál 1998, s. 134.

3 CHARAKTERISTIKA VÝVOJOVÉHO OBDOBÍ PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ

„Kamarád je ten, kdo si chce hrát“

Saifert a Hoffnung

Ve třetí kapitole se seznámíme s vývojovým obdobím předškolního dítěte a to z důvodu toho, že tohle vývojové období bude výchozí pro naši výzkumnou část práce. Po měsíčním novorozeneckém období, kdy se dítě přizpůsobuje nárokům života, mimo mateřskou dělohu, přichází období kojenecké a to je přibližně do jednoho roku dítěte. Děti pronikají do prostoru společenského prvními slovy a do prostoru věcného prvními kroky. Pak následuje období batolecí přibližně do tří let věku dítěte, tohle dítě je již schopno opouštět ochranné prostředí rodiny a zapojovat se aktivně do širších společenských okruhů, zvláště do společnosti druhých dětí.⁵⁵

Období označováno jako předškolní věk je charakterizováno na svém začátku první společenskou emancipací dítěte a na svém konci pak druhým výrazným krokem do společnosti, totiž nástupem do školy. Celý předškolní věk zabírá čtvrtý, pátý a šestý rok věku dítěte a v tomto časovém vymezení se mu budeme nadále věnovat.⁵⁶

3.1 Období předškolního věku

Vymezení definic předškolního věku je více. Definice z vývojové psychologie uvádí, že předškolní věk trvá od tří let do nástupu dítěte do školy – to je šest až sedm let. Toto období bývá označováno jako věk otázek, věk mateřské školy, první období vzdoru. Konec této fáze má individuální rozličnou časovou lokalizaci, protože není určen jen fyzickým věkem, ale hlavně sociálním mezníkem, nástupem do školy.⁵⁷

---

⁵⁵ MATEJČEK, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. s. 138.

⁵⁶ MATEJČEK, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. s. 138.

⁵⁷ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 107.

Tato životní etapa předškolního věku je jednou z nevýznamnějších etap vývojových fází života dítěte. Z pohledu vývojové psychologie je mezi dítětem, které se batolí a dítětem předškolního věku velký rozdíl vývoje. Předškolní dítě po třetím roce věku, za normálních okolností, překračuje hranice svého nejbližšího rodinného okruhu k vědomí vlastního já. Svě identitě předává významný prvek – vztah k druhým dětem, vztah ke svým vrstevníkům, a ke své generaci vůbec. Nejlepší příležitost pro rozvoj těchto vztahů v předškolním věku je mateřská škola. Další děti přicházejí do vývojové etapy dítěte a už z něho nezmizí. Vztahy mezi dětmi se budou měnit, rozvíjet se, prohlubovat, přibývat a vždy budou podstatnou složkou jeho života. Dítě ve styku s druhými dětmi nabývá podnětů, které ho obohacují a učí se, jak mluvit s vrstevníky, jak se bránit a prosazovat se. Zde se nejvíce rozvíjí schopnost spolupráce s druhými. Rozvíjí se i další vlastnosti, které nazýváme pro sociální, tyto nám pomáhají se socializací do různorodých sociálních skupin.⁵⁸

V předškolním věku naprostá většina dětí touží po společnosti druhých dětí. Děti jsou celé šťastné, když si jich druhé děti všimnou, když je vezmou do hry, když si mohou svou novu kamarádku či kamaráda přivést k sobě domů a ukázat jej svým rodičům. V předškolním věku si lze všimnout, že když se děti dostanou do skupiny dětí, stále se smějí, hrají si, křičí, projevují radost, předvádějí se. Ze všeho nejvýznamnější však je, že v tomto věku na podkladě vývojových zisků v oblasti intelektové i citové se kladou základy pro vztah nad jiné vzácný, ušlechtilý a povznášející – totiž pro přátelství.⁵⁹

Nervový systém dítěte zraje a jeho osobnost dále vospívá, takže nyní ve věku předškolního je právě čas, kdy se z pouhého lidského tvora stává tvor civilizovaný a kulturní. Dítě užívá nástroje a osvojuje si návyky, jež v dané společnosti platí za žádoucí. Období vzdoru přechází či přešlo docela, a nastoupilo období konformity, což znamená, že dítě chce vypadat jako ostatní, chce dělat to, co dělají druzí, již chápe to co dělat má a co dělat nesmí. Psychologové dokonce uvádějí, že dítě v tomto věku, otiskuje své prostředí, a usu-

---

⁵⁸ MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. s. 48.

⁵⁹ MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. s. 49.

zují podle toho na kulturní úroveň rodiny a na zvyky, režim, výchovné zásady a zvláštnosti, které tam panují.⁶⁰

Velká většina předškolních dětí, navštěvuje mateřské zařízení během třetího až čtvrtého roku, a v posledním roce před školu jich do mateřské školy přichází více jak 90 procent. Mateřská škola na děti působí dobře a chvályhodně, má jistou prestiž a tradici.

3.1.1 Tělesný vývoj

„ Síla nepochází z fyzických schopností, ale z nezlomné vůle. “

Máhatma Gándhí

Tělesný vývoj u dětí předškolního věku znamená, že děti tohoto věku přibývají na výšce a váze, stávají se schopnějšími intenzivnějšího tělesného pohybu. Důležitý je pravidelný režim, pravidelný rytmus spánku a bdění, pravidelné stravování, zábava i odpočinek a sport. Pokračuje osifikace kostí, i když kosti ještě nejsou dost tvrdé a pevné. Vyrůstá výkonnost vnitřních orgánů, zejména srdce a plic. Nervová soustava se rozvíjí pomaleji, zdokonaluje se její funkce, stavba a pracovní schopnost nervových buněk. Jestli tělesné proporce odpovídají standardnímu vývoji předškoláka, můžeme dobře posoudit pomocí filipínské míry, kde pozorujeme, jestli dítě dosáhne rukou přes vzpřímenou hlavu na ušní boltec.⁶¹

3.1.2 Vnímání

“ Dospělí sami nikdy nic nechápou a děti to hrozně unavuje, stále a stále jim něco vysvětlovat. Děti musí být k dospělým hodně shovívavé. “

Antoine de Saint Exupéry

Důležitý proces dětí předškolního věku je vnímání. Je to období, kdy děti bývají zvědavé, rády se smějí. Při zrakovém vnímání se vyskytuje typická nepřesnost. Předškolní děti žijí přítomností, nezabývají se časem, hodiny, týdny, měsíce se jim zdají delší než do-

---

⁶⁰ MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. s. 50.

⁶¹ KURIC J., VAŠINA L. *Obecná a ontogenetická psychologie pro učitele*, Brno: Rektorát Univerzity J. E. Purkyně, 1987. s. 168.

spělým. Správné vnímání času se zdokonaluje až věkem. U zrakového vnímání se vyskytuje typická nepřesnost. Tříleté dítě pozná čtyři základní barvy a to červenou, zelenou, modrou, žlutou, ostatní barvy nerozliší nebo je ztotožňuje s některou ze základních barev. Barevné vidění dítěte 5–6letého je již značně dokonalejší. Šestileté dítě již rozlišuje běžné barvy doplňkové i jemnější rozdíly barev, například bledě modrou. Sluchové vnímání je s rostoucím věkem dítěte stále přesnější. Úroveň sluchového vnímání je velmi důležitá pro vývoj řeči. Čím dítě vnímá přesněji řeč blízkých osob, tím kvalitněji ji napodobí. Tříleté dítě ještě nerozlišuje všechny hlásky, zaměňuje je, vynechává nebo vyslovuje špatně. Vnímání předmětů jako celku je u předškolního dítěte nepřesná. Mladší děti vnímají nepřesně, nerozlišují jednotlivé části předmětu. Pět až šestileté děti naopak již rády vyhledávají určený předmět mezi jinými. Dítě předškolního věku zapojuje do vnímání vždy své city. Nikdy nevnímá pasivně, ale zapojuje vždy celou svoji bytost. Čím je mladší, tím je spontánnější. Starší dítě se snaží daný předmět již dokonale poznat. Ptá se na něj množstvím otázek, srovnává ho s druhými a zařazuje mezi jiné, objasňuje si, ví-li o něm již něco. Vnímání úzce souvisí s celkovým vývojem dítěte. Čím je dítě motoricky vyspělejší, tím více zkušeností získává, a tím má i větší možnost a příležitost vnímat nové podněty a jevy. Vnímání je také spjata s myšlením. Čím více o věcech a jevech ví, tím dokonaleji je vnímá a diferencuje.^{62, 63}

3.1.3 Myšlení, řeč

Dětské myšlení se v předškolním věku vyznačuje prelogičností a egocentričností, je vázané na subjektivní dojem a aktuální situační kontext, je rigidní, nepohyblivé a nevratné. Hlavním znakem myšlení je jeho útržkovitost, nekoordinovanost a nepropojenost, chybí komplexní přístup. Předškolák dovede řešit mnohé úkoly dílčího charakteru, ale nedovede do svých úvah zahrnout více aspektů, znalostí, či různých pohledů. Myšlení ovlivňuje fantazie a působí na ně city a potřeby dítěte. Jedná se o myšlení subjektivní. Základem myšlení tohoto období je smyslová zkušenost. Předškolák vnímá okolní skutečnost, a čím více z ní dokáže zachytit, tím lépe ji chápe. Předškolní dítě vyjadřuje svůj názor na svět

---

⁶² KURIC, J., VAŠINA, L. *Obecná a ontogenetická psychologie pro učitele*, Brno: Rektorát Univerzity J. E. Purkyně, 1987.s. 170.

⁶³ MATĚJČEK, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. s. 142.

v kresbě, vyprávění nebo ve hře, v nichž se projeví typické znaky dětského myšlení i emočního prožívání.⁶⁴

Předškolní děti si rozvíjejí řeč v komunikaci s dospělými, v menší míře děti může ovlivnit média a komunikace s vrstevníky. Typické tázací období má význam pro obohacení znalostí a pro rozvoj správného vyjadřování. Děti se takto učí chápat komplexnější vztahy mezi objekty a zároveň se naučí užívat i příslušné slovní výrazy. Dítě se učí mluvit prostřednictvím nápodoby verbální projevy dospělých lidí, s nimiž žije a komunikuje. Nápodobou se děti učí i gramatická pravidla. Od čtyř let začínají děti mluvit v delších a složitějších větách, později i v souvětí.

3.1.4 Motorika, grafomotorika, kresba

Motorické schopnosti a dovednosti rozdělíme do těchto rovin: hrubá motorika, jemná motorika, grafomotorika. Tělesná aktivita pomáhá dětem se začlenit do společných činností s ostatními dětmi. Pohyblivost a přesnost pohybů ovlivňuje rychlost při běhání, skákání, prolézání. Děti jsou vytrvalejší, jejich pohyby jsou přesnější, stávají se koordinovanějšími a spontánními, jsou kontrolované vědomím. Pokud je dítě neobratné v některých činnostech či nejisté, bojácné, zpravidla tuto činnost po jisté době přestane vyhledávat. V oblasti jemné motoriky děti rády pracují se stavebnicemi, mozaikami, rády se zapojují do ručních prací vyžadující určitou dávku přesnosti a obratnosti. Hmatové vjemy hrají nepostradatelnou úlohu v poznání světa, jsou nezastupitelné v rozvoji emocí a komunikace. Významný vliv má hmat při rozvoji zejména jemné motoriky.⁶⁵

Při vývoji grafomotoriky, zejména u kresby si všímáme, zda dítě kreslí se zájmem, jaký je obsah kresby, jaké je její provedení, jaké jsou pracovní návyky při kreslení. Spontánní kresbu můžeme posuzovat jak z hlediska obsahového, tak z hlediska formálního. Ve spontánní kresbě se objevují určité tvary, grafomotorické prvky, jejichž různorodost a náročnost přibývá s věkem. Zpočátku jsou to pouze čáry a kruhy, navazující na čáranice, postupně se zvyšují dovednosti dítěte a přibývají prvky daleko náročnější. Kolem třetího

---

⁶⁴ KURIC, J. a kol. *Vývojová psychologie*- Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. S. 44- 45.

⁶⁵ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. *Diagnostika dítěte předškolního věku, Co by dítě mělo umět od 3 do 6 let*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. s. 5 – 10.

roku děti nejčastěji kreslí hlavonožce, čili člověka, ať už je to tatínek či maminka, jedná se o člověka s obličejem, kterému čouhají nohy. Obličejí málokdy chybí oči, později dítě dokresluje vlasy, pusy a nos. Ve čtvrtém roce dítě začne hlavonožcovi přidávat ruce, a na ruku brzy prsty, hlava dostane uši poměrně později. Postava pak dostává oblečení a to tak, že nejdříve jsou pod kabátem vidět ruce i nohy, teprve později této průhlednosti ubývá. Poměrně dlouho v kresbě zůstává průhlednost u domů. Postavám však dítě přidává určité detaily, vařečku, zbraně, výbava lékaře. Oblečený člověk se všemi náležitostmi nakreslený dítětem bez vedení a bez nápovědy je pro psychologa jednou ze známek školní zralosti onoho dítěte. Dítě podporujeme ve správných pracovních návycích při kreslení, což je správné držení těla, správné držení pera, správné postavení ruky při kreslení a psaní, uvolnění ruky. Okolo třetího roku by měl být navozen špetkový úchop, kdy tužka leží na posledním článku prostředníku, seshora ji přidržuje bříško palce a ukazováku. V tomto období také nastává vyhraněnost, dominance ruky.^{66, 67}

3.1.5 Psychosociální vývoj

Rodina je nejvýznamnější prostředí, které zajišťuje primární socializaci dítěte, uvádí jej do společnosti lidí. V předškolním období se tvoří základy socializace vlivem začleňování dítěte do kolektivu.

V rodině si dítě osvojuje základní návyky a podílí se na zdravém duševním vývoji dítěte a je zdrojem kladných citů.⁶⁸ Rodiče jsou nositeli citové jistoty, důvěry, jsou oporou i rádci a ochránci proti nepřízni vnějšího světa. Chování předškolních dětí odráží lásku a důvěru, která v rodině panuje. Způsob jakým dává rodina najevo city je jakási modelová situace. Dětem utkví v paměti a je velká pravděpodobnost, že v budoucnu bude jednat stejným nebo podobným způsobem. Socializace jako proces zahrnuje tři vývojové aspekty. Vývoj sociální reaktivity, což znamená vývoj emočních vztahů k lidem v bližším i vzdáleném společenském okolí. Vývoj sociálních kontrol a hodnotových orientací, kdy jde o vývoj norem, které si jedinec vytváří na základě příkazů a zákazů udělovaných mocnými do-

---

⁶⁶ MATĚJČEK, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. s. 148.

⁶⁷ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. *Diagnostika dítěte předškolního věku, Co by dítě mělo umět od 3 do 6 let*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. s. 5 – 10.

⁶⁸ ČAČKA, O. *Psychologie dítěte*. Tišnov: Sursum, 1997. s. 52.

spělými, a které pak přijímá za své. Jako poslední socializace zahrnuje osvojení sociálních rolí, osvojení takových vzorů chování a postojů, které jsou od jedince očekávány ostatními členy společnosti a to vzhledem k jeho věku, pohlaví, společenskému postavení.⁶⁹

Vzrůstá potřeba sociálního styku s dětmi. Vztah s vrstevníky se liší od vztahu s dospělými. Skutečností je, že jde o symetrický vztah, který poskytuje mnohem méně jistoty, než vztah s dospělým. Dítě získává kamaráda vlastní volbou, ve skupině kamarádů dochází postupně k diferenciaci a specifikaci sociálních rolí. Dítě získává postavení, které odpovídá určité roli a má určitý status. V dětské skupině se rozvíjí schopnost soupeřit i spolupracovat, dítě se učí uplatňovat své schopnosti.⁷⁰

3.1.6 Fantazie, hra

Naše fantazie nebude již nikdy později v našem životě tak živá, neotřelá a tvořivá jako v předškolním věku. Fantazie je velice živá, projevuje se především ve hrách, kresbě, zálibě v pohádkách.

Předškolní děti si ve hře hrají například na maminku a tatínka, přibírají si k tomu motivy z pohádek, z toho co slyšely, viděly v televizi, co se dozvěděly ve školce, co říkaly druhé děti. Někdy se ze hry stane drama, někdy legrace, dítě samo předem neví, kde hra skočí. Fantazie dítěti pomáhá k divadelnímu prostoru i k potřebným rekvizitám. Dívky si vytvoří domov, nebo ordinaci paní doktorky v pokoji o rozměru 2x2 metry. Zvířátka a postavičky jsou živé a dají se s nimi podnikat výpravy do lesa i do pouště. Někdy si děti dokážou vymyslet dlouhé seriály příhod, v nichž sami figurují jako účastníci, někdy se vtělí do role zvířete, jindy do role motorky, a chtějí po rodiči, aby je nejdříve nastartoval, aby se vůbec mohl rozjet. Dítě si někdy může vymyslet i zdánlivého imaginárního kamaráda, se kterým prožívá dobré i zlé, vyhradí mu místo v posteli i u stolu, učiní z něj člena rodiny, a požaduje, aby všichni tuto hru hráli s ním.⁷¹

---

⁶⁹ LANGMEIER J., *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*, Praha: Avicenum, 1991. s. 81.

⁷⁰ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 125.

⁷¹ MATEJČEK, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. s. 154.

Při hře jsou pro děti zdrojem poznatků dospělí lidé z jejich nejbližšího okruhu, pokud se rodiče budou dívat na hru svých dětí, mohou v ní objevit své vlastní projevy, postoje, zvyky, osobní ctnosti a nectnosti. Děti jsou naším čistým zrcadlem.

3.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Internetový metodický portál uvádí podrobnou charakteristiku rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, které jsou dále obsahem této části teorie diplomové práce. Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP). Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. RVP PV je obsáhlým dokumentem, vymezující pojetí, cíle, vzdělávací oblasti, klíčové kompetence, podmínky předškolního vzdělávání, vzdělávání dětí se speciálními potřebami, vzdělávání nadaných dětí, autoevaluace mateřských škol (dále jen MŠ), povinnosti učitele MŠ a jiné.⁷²

RVP PV byl formulován tak, aby v souladu s odbornými požadavky současné kurikulární reformy⁷³

- akceptoval přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítal do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání,
- umožňoval rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb,
- zaměřoval se na vytváření základů klíčových kompetencí dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání,

---

⁷² <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/PK/21069/RAMCOVY-VZDELAVACI-PROGRAM-PRO-PV.html/>

⁷³ <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/PK/21069/RAMCOVY-VZDELAVACI-PROGRAM-PRO-PV.html/>

- definoval kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků, které má přinášet,
- zajišťoval srovnatelnou pedagogickou účinnost vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými mateřskými školami,
- vytvářel prostor pro rozvoj různých programů a koncepcí i pro individuální profilaci každé mateřské školy,
- umožňoval mateřským školám využívat různé formy i metody vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám,
- poskytoval rámcová kritéria využitelná pro vnitřní i vnější evaluaci mateřské školy i poskytovaného vzdělávání.

Důležitým úkolem předškolního vzdělávání je vytvářet dobré předpoklady pro pokračování ve vzdělávání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí a bude tak každému dítěti umožňováno dospět v době, kdy opouští mateřskou školu, k optimální úrovni osobního rozvoje a učení, k takové úrovni, která je pro dítě individuálně dosažitelná. V zájmu zajištění propojenosti a plynulé návaznosti předškolního a základního vzdělávání a z důvodu maximálního využití a uplatnění výsledků dosažených v etapě předškolního vzdělávání je nutné, aby základní škola, zejména v počátcích své práce s dítětem, s těmito přirozenými rozdíly ve vzdělávacích možnostech i výkonech dětí dostatečně počítala, brala v úvahu psychologická a didaktická specifika vzdělávání dětí této věkové skupiny a promítala tyto zřetele náležitě do svých forem a metod vzdělávání.⁷⁴

---

⁷⁴ <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/PK/21069/RAMCOVY-VZDELAVACI-PROGRAM-PRO-PV.html/>

4 VÝVOJOVÉ TEORIE PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ

V této kapitole se budeme podrobněji věnovat vývojovým teoriím dle významných psychologů Sigmunda Freuda, Erika Eriksona a Jeana Piageta.

4.1 Psychosexuální vývoj dle Freuda

Zakladatel psychoanalýzy, významný rakouský lékař a psycholog Sigmund Freud uváděl za podstatu psychického vývoje vývoj libida, což je životní energie, kterou Freud úzce spojoval s principem slasti. Freudova koncepce duševního vývoje je rozdělena do pěti stadií.^{75, 76}

První stádium orální fáze je přiřazována ke kojeneckému období, období do jednoho roku. Charakteristickou formou vztahu je v tomto období inkorporace, formuje se model osvojování, zmocňování se předmětu, vytvářejí se prvotní vztahy. Základním vztahem v tomto období je vztah k matce - především formou identifikace.

Anální fáze je přiřazována k období vývoje batolete, to znamená od jednoho do tří let. V této etapě se utváří vztah k sobě samému, a vztah k objektu vlastní činnosti a jejím výsledkům. Charakteristické jsou motivy retence (zadržení) a expulze (vypuzení) - nejen ve vztahu k vlastním exkrementům. Dítě si tvoří schopnost ovládnutí, kontroly i sebekontroly, vznikají počátky etického a estetického citění. Anální charakter je termín, který vyjadřuje anální fixaci, což znamená sklon člověka ke lpění na majetku, na osobním vlastnictví, na penězích a na jejich hromadění, dále vyjadřuje šetrnost až lakomost, tvrdohlavost, umíněnost, autoritativnost a sobectví.

Falická fáze odpovídá období od tří do pěti let dítěte. V této fázi se dítě osamostatňuje, zabývá se fantaziemi vlastních schopností, síly, vlivu. Charakteristický termín je tzv. oidipovská problematika, kdy se mění vztah k rodiči stejného pohlaví,

---

⁷⁵ SHEEHY, Noel. *Encyklopedie nejvýznamnějších psychologů*. vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2005. Encyklopedie (Barrister & Principal). S. 71.

⁷⁶ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. vyd. 3., přeprac. a dopl., v Grada Publishing vyd. 1. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada). s. 220 -228.

je zabarven duchem konkurence, žárlivosti. Výsledek spočívá v identifikaci s rodičem vlastního pohlaví a odmítnutí rodiče opačného pohlaví. Falický charakter je termín označující falickou fixaci, charakteristická je zvýšená závislost syna na matce nebo dcery na otci, což je nežádoucí po uplynutí falického stadia vývoje.

Latentní fáze odpovídá období mezi šestým rokem a nástupem puberty. Freud se tímto obdobím hlouběji nezabývá a nepřikládá mu velkou pozornost, neboť podle něj nedochází k manifestnímu vývoji libida.

Latentní charakter je termínem označující ukončení Oidipovského komplexu, kdy dochází k identifikaci s rodičem stejného pohlaví, klidnou reaktivitu, utlumenost pohlavního pudu, snahu o zdatnost a výkonnost i v oblasti poznávání, dodržování sociálních a etických norem a snaha navazovat dobré sociální vztahy.

Genitální fáze je fází poslední, terminální, nejvyšší z hlediska vývoje libida.

Genitální charakter je charakteristický pro biologicky a psychosociálně zralou osobnost, která plně vyřešila svůj oidipovský komplex, a na rozdíl od falického charakteru přikládá objektu a jeho uspokojení stejnou váhu jako uspokojení vlastnímu.

Koncepce psychického vývoje dle Sigmunda Freuda byla vytvořena z důvodu vysvětlení různých typů psychických závad, poruch, neuróz pomocí vývojového modelu. Za rozhodující pro utváření a pozdější fungování osobnosti Freud považoval právě rané fáze vývoje, období dětství. Jeho vývojový model je ukončen hypotetickým dosažením zralosti psychiky a osobnosti.⁷⁷

4.2 Psychosociální vývoj osobnosti dle Eriksona

Erik Erikson - americký psycholog, psychiatr, filozof dánského a židovského původu, který napsal a vysvětlil osm vývojových stádií, které je typické nějakým typem konfliktu a krize.

Přesunutí z jednoho stadia do druhého často provází krize, pokud dojde k vyřešení této krize a konfliktu, přinese to pro ego člověka růst, a novou sílu. Pokud ovšem konflikt

---

⁷⁷ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. vyd. 3., přeprac. a dopl., v Grada Publishing vyd. 1. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada). s. 220 -228.

vyřešen není, jedinec opouští stadium s pocitem méněcennosti a jeho další vývoj může stagnovat a být narušen.⁷⁸

Stádium orálně senzorké trvá od narození do jednoho roku života a charakterizuje ji základní důvěra proti základní nedůvěře. Děti se rodí bezmocné, závislé a navíc i s nezralou úrovní vlastní homeostázy, pomocí smyslů si během prodlužujícího se bdění osvojuje pocit známosti, který souvisí s pocitem libým, s tímto libým pocitem dítě spojuje péči matky o něj. Základní důvěru dítěte je charakteristická v tom, že dítě nechá matku na nějakou chvíli se vzdálit. Správná péče rodičů zakládající základní důvěru dítěte souvisí s dobrou hygienou, kojením, fyzickým i sociálním kontaktem. Základní nedůvěra odpovídající trvalé slabosti důvěry je patrná u osobností, u nichž je navyklý únik do schizoidního nebo depresivního stavu.⁷⁹

Stádium svalově anální je charakteristické druhým až třetím rokem života, typická je autonomie proti studu a pochybám. V této fázi dochází ke zrání svalové soustavy. Typické v tomto období je zvýšená potřeba citlivého přístupu ze strany rodičů k tomu, aby se dítě cítilo autonomně, musí se cítit i bezpečně, pokud se mu autonomie nevyplácí, vzniká stud a pochyby.⁸⁰

Období lokomotoricky genitální odpovídá třetímu do pátého roku života a charakterizuje je iniciativa proti vině. V této fázi dítě zintenzivňuje svoji iniciativu, svoje aktivity, objevuje svoje tělo, experimentuje, plánuje. Dítě se učí nápodobu a ztotožňuje se s dospělými vzory, především rodičem shodného pohlaví. Velká snaha o úspěch může přinést pocity viny - zvláště, když jsou přitom přehlíženy potřeby druhých lidí. Neúspěch vede často k rezignaci, pocitu osobní viny, úzkosti.⁸¹

Období latence odpovídá šestému až dvanáctému roku života a představuje snaživost proti méněcennosti. Tato fáze období snaživosti souvisí s docházkou do základní školy. Dítě se zabývá tvořivostí, přijímáním neosobních principů, nepohybuje se už tolik ve světě představ a hry, ale má cit pro účelnost, věnuje se více úkolům najednou a rozvíjí své

---

⁷⁸ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 51.

⁷⁹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. vyd. 3., přeprac. a dopl., v Grada Publishing vyd. 1. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada). s. 220 -229.

⁸⁰ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 51.

⁸¹ Tamtéž

dovednosti. V tomto úseku je dítě ohroženo pocitem nedostatečnosti a méněcennosti. Toto stadium je ale velmi důležité tím, že v něm člověk získává vztah k práci a ke spolupráci.⁸²

Další čtyři stádia již nebudeme podrobněji popisovat, neboť nejsou důležité pro naši práci, nicméně z důvodu přehlednosti tyto fáze vyjmenujeme.

Puberta a adolescence odpovídá dvanáctému až dvacátému roku života a charakterizuje je identita proti konfuzi rolí.

Mladší dospělost trvá dvacátý až třicátý rok života a charakterizuje je intimita proti izolaci.

Dospělost trvá třicátý až šedesátý rok života a charakterizuje ji generativita proti stagnaci.

Zralý věk trvá od šedesáti let života do smrti a charakterizuje ho integrita "já" proti zoufalství.⁸³

4.3 Kognitivní vývojová teorie dle Piageta

Jean Piaget - švýcarský filosof, přírodovědec, vývojový psycholog, který se proslavil kromě jiného studiem dětského myšlení a teorií kognitivního vývoje. Jako dítě byl Piaget velmi nadaný, se zájmem o biologii a přírodu, ještě před ukončením střední školy publikoval několik prací v oblasti biologie.

Hlavním principem vývoje bylo dle Piageta difuze dvou procesů, aktivnější asimilace a pasivnější akomodace. Asimilace je přijímání a osvojení nových zkušeností, tyto zkušenosti však nemusejí být v souladu s dosavadní úrovní poznatků a mysl člověka se proto akomoduje, přizpůsobuje se novým prvkům, aby obnovila narušenou rovnováhu. Piaget je především znám svou teorií, jak uspořádal kognitivní vývoj do jednotlivých stádií. Každé stádium charakterizují kognitivní schémata, která ovlivňují veškerá myšlení dítěte.⁸⁴

---

⁸² LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. vyd. 3., přeprac. a dopl., v Grada Publishing vyd. 1. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada). s. 220 -229.

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 51-71.

U kognitivního vývoje Piaget rozlišuje čtyři hlavní stádia:⁸⁵

- senzomotorické, které je charakteristické od narození do 24 měsíců,
- předoperační, které je charakteristické pro období od 24 měsíců až do 7 let,
- konkrétních operací, od 7 – 12 let,
- formálních operací, od 12 let a výše.

Senzomotorické stádium je typické v tom, že na začátku si děti uvědomují pouze počítky z vnějšího i vnitřního prostředí, nespojují však obrazy funkčně, to znamená, že nejsou schopny cíleně si podat hračku. S přibývajícím věkem se jejich schopnosti vnímání i pohybu prohlubují, děti s předměty experimentují, hrají si s vlastníma rukama, projevy této experimentace vedou k získávání a procvičování znalostí a schopností, které vedou k účelnější povaze činností. Konec období uvádí, že děti jsou schopny myslet, přemýšlet, co by se mohlo stát, aniž by stavěly na přímé manipulaci s věcmi. Za důležité v tomto období se také považuje dosažení vědomí stálosti předmětu, kdy si dítě si uvědomuje, že skrytý předmět nepřestává existovat.⁸⁶

Předoperační stádium, je rozděleno do dvou fází, a to od 2 do 4 let na fázi symbolického a před-pojmového myšlení a od 4 let do 7 let na fázi předoperačního názorného primárně egocentrického myšlení. Pro dítě je typická schopnost uvažovat o předmětech a událostech v symbolických pojmech, jako například hry s fantazijním prvkem, kdy dítě symbolicky vaří v kyblíčku na písku a spokojí se s tím, že rodič jeho specialitu ochutná. Zlomové je také vnímání časových souvislostí, kdy dítě neodlišuje předmět a jeho pojmenování, dítě prostě pojmenuje to, co vidí. Organizující koncepty nejsou u dětí rozvinuté, dítě nechápe příčinnost - řeky jsou, aby po nich jezdily lodě, nerozumí množství, příkladem je přelití tekutiny z nízké sklenice do vyšší úzké, dítě řekne, že v té druhé sklenici je tekutiny více, pro dítě je také složitá kategorizace a klasifikace, dítě nerozezná spolehlivě nadřazené a podřazené pojmy, úhel pohledu, zde je dítě tzv. egocentrické, předpokládá, že všichni vidí věci tak, jako ono, rozumí věcem tak, jako ono. Právě takové principy

---

⁸⁵ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 51-71.

⁸⁶ WEST, G. *Dobrodružství psychického vývoje: kapitoly z vývojové psychologie*. vyd. 1. Praha: Portál, 2002. Spektrum (Portál). s.142.

Piaget považuje za podmínku provádění mentálních operací - přeměňování a řazení informací, a proto také nazývá toto stádium předoperační.⁸⁷

Stadium konkrétních operací uvádí, že v sedmém roce věku je pro většinu dětí typická celá řada změn v jejich uvažování, děti dospívají k principu konzervace, když se mění tvar, nemění se množství, děti lépe klasifikují, lépe si uvědomují příčinnost, mizí egocentrismus, jsou schopny lépe pojmenovat vnější příčiny jevů, lépe uvažují i o tom, jak prožívají a přemýšlejí ostatní lidé. Uvažování je ve stádiu konkrétních operací konkrétní, neabstraktní. Děti neumí systematicky uvažovat, mají-li řešit problém s několika proměnnými.⁸⁸

Stadium formálních operací považuje Piaget za konečné. Toto stádium je charakterizováno schopností abstraktního myšlení, schopností metodického postupu, vytváření hypotéz. Avšak všichni lidé tohoto stádia nedosahují.⁸⁹

---

⁸⁷ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 51-71.

⁸⁸ VÁGNEROVÁ M. *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. s. 51-71.

⁸⁹ WEST, G. *Dobrodružství psychického vývoje: kapitoly z vývojové psychologie*. vyd. 1. Praha: Portál, 2002. Spektrum (Portál). s. 142.

VÝZKUMNÁ ČÁST

5 CÍL VÝZKUMNÉ ČÁSTI

Východiskem pro výzkumnou část je kvalitativní výzkum zaměřený na strukturovaný rozhovor a dále je výzkum zaměřen na tvorbu obrazového materiálu. V teoretické části jsme se seznámili s vývojovou problematikou dětí předškolního věku a tento výzkum diplomové práce bude zaměřen právě na děti předškolního věku, a dále také na jejich zákonné zástupce. Kvalitativní výzkum chápou někteří metodologové jako pouhý doplněk tradičních kvalitativních strategií. Jiní jej chápou jako protipól nebo vyhraněnou výzkumnou pozici ve vztahu k jednotné, na přírodních základech postavené vědě. Postupně tak kvalitativní výzkum získal rovnocenné postavení. Neexistuje jediný obecně platný způsob, jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum. Jelikož se během výzkumu, sběru a analýzy dat mohou měnit výzkumné otázky a doplňovat, je považován za pružný typ výzkumu. Práce kvalitativního výzkumníka je přirovnávána k činnosti detektiva. Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní i induktivní závěry. Seznamuje se s novými lidmi a pracuje přímo v terénu, kde se něco děje.⁹⁰ Výzkum bude proveden převážně v domácím prostředí, nebo v prostředí, které si daný zákonný zástupce s dětmi sám vybral. Strukturovaný rozhovor je sestaven z jedenácti otevřených otázek, které budou dětem a zákonným zástupcům / rodičům pokládány. Součástí výzkumu je i tvorba obrazového materiálu, kdy dětem předškolního věku byla zadána instrukce o kresbu nejoblíbenější pohádkové postavy, jejímž účelem bude zjišťování, jaké pohádkové postavy jsou dětmi oblíbené, a proč, a zdali převládá fenomén zahraničních pohádek před pohádkami českými.

Hlavním stanoveným cílem výzkumné práce je prostřednictvím otevřených otázek směřující k dětem předškolního věku a k jejich zákonným zástupcům zjistit, jak tyto děti vnímají pohádky a pohádkové postavy, a zdali rodiče svým dětem pohádky prezentují.

---

⁹⁰ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. S. 48.

Dílčí cíle výzkumu diplomové práce:

- Zjistit, jaké pohádkové postavy jsou dětmi předškolního věku oblíbené a proč.
- Zjistit, jaká pohádka je dětmi předškolního věku oblíbená.
- Zjistit, zdali převládá u dětí předškolního věku fenomén zahraničních pohádek a pohádkových postav před pohádkami českými.
- Zjistit, zda předškolní děti preferují pohádky čtené rodiči či pohádky televizní, DVD pohádky.
- Zjistit, kdo dítě večer uspává.
- Zjistit, zda rodiče mají povědomí o pohádkách.
- Zjistit, zda rodiče dětem čtou.
- Zjistit, která osoba/ rodič čte dětem nejčastěji.
- Pokud rodiče dětem čtou, v jakém je to rozsahu, jak často.

5.1 Výzkumné otázky

Na základě výše uvedených cílů jsme si stanovili výzkumné otázky, které se budeme snažit v průběhu výzkumné části potvrdit nebo vyloučit.

Výzkumná otázka 1

- Jaké oblíbené pohádkové postavy budou převládat u dětí předškolního věku a proč?

Výzkumná otázka 2

- Jaké typy pohádky děti preferují, zahraniční či české?

Výzkumná otázka 3

- Jakou prezentaci pohádek děti preferují, čtené či televizní?

Výzkumná otázka 4

- Jaké pohádky rodiče nejčastěji dětem čtou?

Výzkumná otázka 5

- Který z rodičů/zákonných zástupců nejčastěji dětem čte?

Výzkumná otázka 6

- Jaká denní doba je rodiči preferována pro čtení pohádek?

Výzkumná otázka 7

- Který z rodičů uspává děti nejčastěji?

5.2 Metodika práce

Ve výzkumné části byla využita metoda strukturovaného rozhovoru, založeného na otevřených otázkách, které byly střídavě dětem a jejich zákonným zástupcům pokládány. Rozhovor je explorativní technika, která se neopírá o písemné vyjádření respondenta, ale vychází z ústní komunikace. Pro rozhovor je charakteristické, že je předem připravený, má strukturovaný postup, opírající se o soubor promyšlených otázek. Smyslem strukturovaného rozhovoru je získání odpovědí na předem připravený soubor otázek. Výzkumný rozhovor je realizován při použití stejných otázek pro celý soubor respondentů, na něž je výzkum zaměřen. Při rozhovoru je důležité vytvořit optimální podmínky atmosféry, je důležité vytvořit vstřícné ovzduší, získat důvěru. Zásadou rozhovoru je udržet odpovídající rovinu, a vytvoření otázek, tak aby na sebe navazovaly a vytvořily určitou osu.⁹¹

Otázky ve strukturovaném rozhovoru musí splňovat několik základních podmínek. Otázky by měly být srozumitelné pro respondenta, tazatel nepoužívá pokud možno slov, u nichž není přesvědčen, že jim respondent rozumí. Otázky by měly být stručné, máloslovné, protože jsou průhlednější než složitá souvětí. Otázky by neměly být návodné, neměly by být takové, které naznačují očekávanou odpověď. Opatrně je nutno rozhovor vést tam, kde se otázky začínají dotýkat interních záležitostí respondenta, je nebezpečí, že necitlivě položená otázka se může respondenta dotknout, může jej zranit a uzavřít vůči výzkumníkovi. Formulace otázek by měla být stálá a standardizovaná pro všechny rozhovory použité s určitým souborem respondentů. Otázky ve strukturovaném rozhovoru tvoří určitý řetězec na sebe navazujících otázek. Zpravidla tento řetězec má tvar trychtýře. Podle záměru badatele může jít o trychtýř otevřený, kdy začínáme u zcela konkrétních a věcných otázek a postupně se náš zájem rozšiřuje a končí u obecnějších problémů, nebo volíme tvar trych-

---

⁹¹ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 117.

týře uzavřeného, kde je postup opačný. Otázky začínají u obecnějších problémů a postupně se zužují a končí u zcela konkrétních otázek.⁹²

Neméně významný je i styl vedení rozhovoru. Důležité je navázání kontaktu, které nesmí být vtíravé, mělo by být nenásilné, přirozené, aby samotný počátek komunikace respondenta neodradil. Sám rozhovor, i když strukturovaný, obsahující baterii předem připravených otázek, se nesmí v žádném případě změnit ve výslech. Realizace rozhovoru vyžaduje trpělivost od badatele a jeho skutečný zájem o respondenty. Trpělivé vyslechnutí respondenta a pak nenásilné vrácení k tématům strukturovaného rozhovoru je jistým uměním, které není každému dáno.⁹³

Pro udržení kontaktu s respondentem je možné používat i některé komunikační prostředky:

1. Pauza – hraje pozitivní roli při udržení kontinuity rozhovoru. Nesmí být delší než zhruba 2-3 sekundy, dlouhé pauzy vyvolávají rozpaky a narušují plynulost rozhovoru. Pokud vznikne pauza před odpovědí respondenta, znamená to, že si svoji reakci promýšlí, a někdy, že je otázkou trochu zaskočen. I výraz tváře může výzkumníkovi napovědět příčinu této odmlky.
2. Přitakání, které povzbudí respondenta k pokračování rozhovoru. Může být realizováno mimo-řečově, například pokývnutím hlavy, nebo i verbálně, například chápu, rozumím Vám.
3. Žádost o dodatečné vysvětlení nebo dodatečnou informaci. Kdy používáme doplňkové otázky typu, můžete to podrobněji vysvětlit, povězte mi o tom více.
4. Někdy se rozhovor rozběhne jiným směrem. Po trpělivém vyslechnutí toho, co považoval respondent za důležité, navracíme jej k původní otázce.
5. Využití takzvaného Echa. Echo je v pojetí opakování slov respondenta výzkumníkem.⁹⁴

---

⁹² PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 118.

⁹³ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 120.

⁹⁴ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 121.

Důležitou součástí je záznam a zpracování rozhovoru. Jako varianty záznamu rozhovoru jsou uváděny tyto možnosti: písemný záznam přímo během rozhovoru, nebo vždy po skončení odpovědi, stenografický záznam, magnetofonový či videozáznam. Problém většinou nastává, jakmile dotazovaný zpozoruje, že jsou jeho slova zaznamenávána, zpozorní

a začne se stylizovat, pokud vůbec bude ochoten dále pokračovat v rozhovoru. U dětí u nichž je pedagogický výzkum realizován, je nebezpečí, že validita výpovědí se sníží, protože se respondenti budou chtít určitým způsobem prezentovat. A tato prezentace většinou vede k tomu, že hovoří jiným než běžným jazykem, zaujímá poněkud jiné postoje, než by zaujal v běžné komunikaci.⁹⁵

Právě tato skutečnost, která bývá někdy bagatelizována, je jednou z příčin, proč je technika rozhovoru považována za poměrně náročnou pro realizaci a zejména pro zpracování výsledků, jichž tímto způsobem dosáhneme. V knize *Základy empirického výzkumu* je uvedeno, jak provést záznamy strukturovaného rozhovoru, jedná se o tři typy záznamu.⁹⁶

- a) Záznam neprovádí přímo badatel, který se věnuje vlastnímu rozhovoru, ale jeho spolupracovník. Výhodou je uvolnění výzkumníka pro vlastní vedení rozhovoru, ale přítomnost další osoby, zejména osoby zaznamenávající rozhovor, může působit na respondenta rušivým dojmem. Variantou by mohla být situace, kdy by byl zapisovatel skryt očím respondenta.
- b) Záznam provede badatel po ukončení rozhovoru. Nevýhodou tohoto přístupu je nezbytnost velké koncentrace badatele, který by měl spontánně vést rozhovor, a navíc si pamatovat množství informací z realizovaného dialogu. Nebezpečí tohoto pojetí tkví v tom, že při zápisu může dojít ke zkreslení informace, k jejímu ochuzení. Pokud si výzkumník dělá krátké poznámky, které pak rekonstruuje, může se zkreslení výrazně zmenšit. Stručná poznámka neruší zpravidla atmosféru a je respondentem celkem bez problému akceptována.

---

⁹⁵ ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. s. 159–184.

⁹⁶ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 123.

- c) Přímé použití technických prostředků, například magnetofonu, diktafonu nebo videozáznamu je velice problematické už proto, že se jimi zcela narušuje atmosféra intimity rozhovoru. Jistým řešením by mohla být skrytá kamera nebo skrytý záznamník, ale i to by se mohlo otočit proti badatelovi, v momentě, kdy by respondent zjistil, že je nahráván proti své vůli. Navíc použití technických prostředků bez vědomí respondenta je neetické.⁹⁷

Při zpracování rozhovoru musí badatel přistoupit i k exploataci získaných poznatků. Použití rozhovoru je zpravidla orientováno na celou skupinu osob, ne jen na jednoho respondenta, je zejména nutné srovnat výsledky získané rozhovory s větším počtem lidí. Protože verbální se u různých respondentů samozřejmě liší, je potřeba přistoupit ke kategorizaci a třídění získaných odpovědí. Vytvoření obecnějších kategorií různých variant odpovědí na tutéž otázku je tedy významnou součástí vyhodnocovacího procesu. Tím badatel vytváří předpoklady pro jisté zobecnění informací získaných touto technikou. U rozhovoru provádíme kategorizaci až při zpracování poznatků získaných prostřednictvím této techniky.⁹⁸

Přednostní rozhovoru je bezprostřední kontakt výzkumníka se zkoumanou osobou. Badateli použití rozhovoru umožňuje pružnější reakci na odpovědi respondenta, dává mu příležitost k doplňujícím a upřesňujícím dotazům, a tak ke zjištění nejen obecných, ale i charakteristických údajů, které by jinými technikami zjistil jen velice těžko. Přímý kontakt umožňuje i sledovat reakce respondenta. Rozhovor má i své problematické stránky. Použití rozhovoru je časově náročnější, nelze jím oslovit velké soubory. Individualita odpovědí výrazně komplikuje formu zpracování.⁹⁹

---

⁹⁷ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 123.

⁹⁸ ŠVARÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. s. 159–184.

⁹⁹ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 124.

5.3 Výzkumný postup

Příprava výzkumné části probíhala v měsících červen, červenec, srpen roku 2019 v rodinách s dětmi předškolního věku. Rodiny byly vybrány ze Zlínského a Olomouckého kraje, jednalo se o rodiny, které sama znám, či rodiny které mi byly doporučeny a byly ochotny se na výzkumu podílet. Bylo osloveno 34 rodin, kdy získané data byly vybrány od 34 zákonných zástupců, kdy se jednalo většinou o rodiče či pěstouny. Dále bylo strukturovaným rozhovorem osloveno 36 předškolních dětí z těchto rodin.

Výzkumné šetření probíhalo v domácím prostředí předškolních dětí a jejich zákonných zástupců. Při mém příchodu jsem se celé rodině představila a seznámila je s mým výzkumem, po získání souhlasu zákonných zástupců s možností provést výzkum s jejich dětmi, jsem započala nejdříve tento rozhovor právě s nimi. Domácí prostředí jsem zvolila z důvodu přirozeného prostředí dětí a z důvodu jejich lepší otevřenosti v tomto jejich bezpečném prostředí. Při rozhovoru jsem dětem pokládala šest otevřených otázek, na které mi hned odpovídaly. Záznam z rozhovoru jsem zkráceně zapisovala do předem připraveného blokového sešitu. Po skončení rozhovoru jsem děti požádala, aby mi nakreslily oblíbenou pohádkovou postavu. Úkol dětem byl zadán instrukcí „**Nakreslete svoji oblíbenou pohádkovou postavu**“. Děti nebyly omezeny časově, na práci měly klid, k dispozici měly bílý list papíru formátu A4, pastelky či fixy. Děti pracovaly samostatně, bez žádného ovlivňování dospělé osoby. V souvislosti na následně nakreslený obrázek jsem se dotazovala dětí: „**Proč je to Tvá oblíbená pohádková postava**“. Po kresbě pohádkové postavy jsem dětem poděkovala a poprosila je o ponechání obrázku, všechny děti mi své obrázky rády předaly, tyto obrázky jsou součástí výzkumu diplomové práce. Zákonní zástupci dětí, zejména rodiče, dále odpověděli ve strukturovaném rozhovoru na pět otázek, mnou položených. Odpovědi na otázky jsem opět zaznamenala do předem připraveného blokového sešitu. Po získání dat jsem rodině a zejména dětem ještě poděkovala a s rodinou jsem se rozloučila.

5.4 Etika výzkumu

Během výzkumu byly dodrženy etické zásady. Rodiče byli obeznámeni s tématem cílem diplomové práce, byli seznámeni s metodou strukturovaného pohovoru, formou otevřených otázek. Rámcově byly nastíněny otázky, pro aplikaci u dětí předškolního věku.

Rodiče byli ujištěni, že výsledky, které budou získány, budou zcela anonymní a budou použity jen pro potřeby této diplomové práce, byli ujištěni, že s daty bude důvěrně zacházeno. Pro tento účel byly děti i rodiče označeny pouze číslem. Po celou dobu provádění rozhovorů jak s dětmi, tak s jejich rodiči byla snaha, aby se všichni cítili příjemně, aby se uvolnili a neměli potřebu, zejména děti si vymýšlet. Důležitá ve výzkumu byla slušnost a empatie, u dětí byla snaha v průběhu výzkumu je aktivně podporovat, motivovat, a oceňovat za dobré chování.

Níže jsou uvedené otázky, na které odpovídaly děti a zákonní zástupci.

Otevřené otázky strukturovaného rozhovoru

Otázky, na které odpovídaly děti:

- 1) Jaká pohádka je Tvá nejoblíbenější?
- 2) Máš rád pohádky čtené nebo pohádky na DVD?
- 3) Máš raději pohádky české (Tři oříšky pro Popelku, Červená Karkulka, O Smolíčkovi, Zlatovláska) či zahraniční pohádky (Monster Truck, Bingo, Peppa Pig, Ledové království, Medvídek Pú)?
- 4) Kdo Tě večer uspává?
- 5) Posloucháš před spaním pohádky nebo Ti pohádky předčítá některý z rodičů? Případně který z rodičů Ti pohádky čte?
- 6) Čtou Ti rodiče pohádky každý večer?
- 7) Nakreslil/la by jsi Tvou oblíbenou pohádkovou postavu na čistý A4 list papíru?
- 8) Proč je to Tvá oblíbená pohádková postava? (v souvislosti na nakreslený obrázek)

Otázky, na které odpovídali rodiče:

- 9) Kdo večer uspává děti?
- 10) Čtete dětem nebo pouštíte dětem audio-pohádky?
- 11) Jaké pohádky dětem čtete?
- 12) Kdo nejčastěji z vaší rodiny dětem čte pohádky?
- 13) Jak často dětem čtete, a kdy převážně?

Metoda osobního dotazování je spolehlivější než dotazníkové šetření, a to z důvodu pravdivosti odpovědí, reprezentativního vzorku, časové omezenosti, ale především subjektivity.

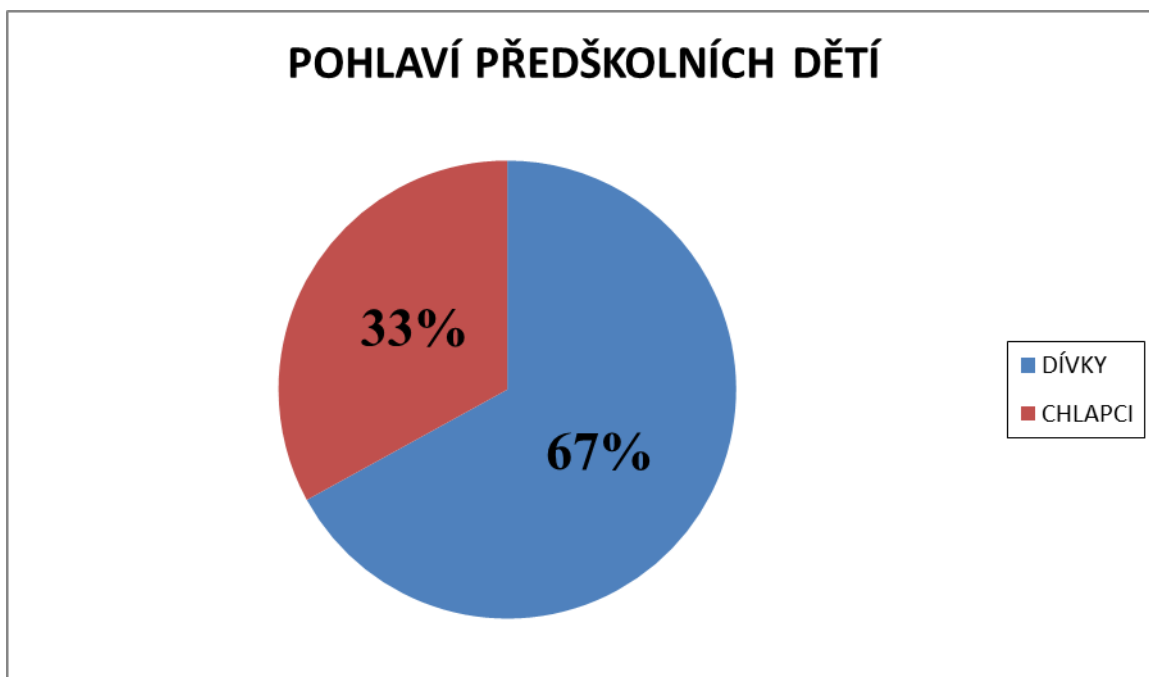
5.5 Výzkumný soubor

Tabulka 1 Počet dětí ve výzkumném šetření, rozdělené dle pohlaví

Vývojová fáze dospívání	Dívky	Chlapci
Předškolní věk	24	12
Celkem	36	
%	100	

Zkoumaný soubor je tvořen 36 dětmi předškolního věku, kdy z tohoto se jedná o 24 dívek a 12 chlapců, ve věkové kategorii od 3 do 6 let, kdy nejmladšímu dítěti byly 3 roky a nejstaršímu dítěti bylo 6 let.

Graf 1 Pohlaví předškolních dětí

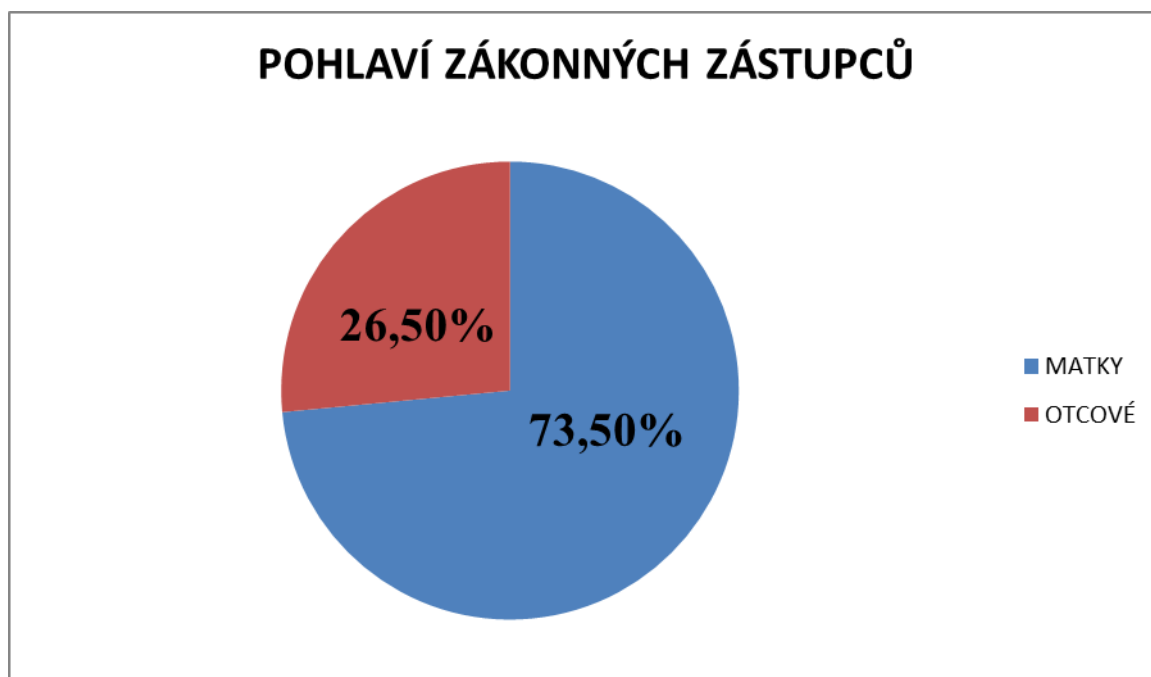
Graf 1 uvádí procentuální zastoupení dětí, rozdělených dle pohlaví. Z grafu vyplývá, že bylo osloveno 67% dívek ze zkoumaného souboru 100% a 33% chlapců ze zkoumaného souboru 100%.

Tabulka 2 Počet zákonných zástupců/rodičů ve výzkumné šetření, rozdělené dle pohlaví

Vývojová fáze	Matka	Otec
Dospělost	25	9
Celkem	34	
%	100	

Zkoumaný soubor je tvořen 34 rodinami, kdy z tohoto je 33 rodičů, v jednom případě se jednalo o jednu pěstovanku, která měla v péči nezletilé děti, pěstovanka byla pro práci zařazena do kategorie matek. Z 34 rodičů byl strukturovaný pohovor proveden s 25-ti matkami a s 9-ti otci.

Graf 2 Pohlaví zákonných zástupců

Graf 2 uvádí procentuální zastoupení zákonných zástupců dětí, rozdělených dle pohlaví. Z grafu vyplývá, že bylo osloveno 73,5% matek ze zkoumaného souboru 100% a 26,5% otců ze zkoumaného souboru 100%.

6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

V této kapitole se budeme zabývat jednotlivými otevřenými otázkami a jejich výsledky, které vyplynuly z osobního dotazování s rodinami a dětmi předškolního věku. Jako první uvedeme otázky a odpovědi dětí předškolního věku. Tyto odpovědi budou zaznamenány do tabulek a následně popsány, některé výsledky budou pro přehlednost zpracovány do grafické podoby.

Tabulka 3 Odpovědi dětí předškolního věku na otázku 1 a otázku 2

Dítě	Otázka 1 Jaká pohádka je Tvá nejoblíbenější?	Otázka 2 Máš rád pohádky čtené nebo DVD, televizní.
1	Ledové Království	Televizní, DVD
2	Krteček	Čtené
3	Nemám oblíbenou	Čtené, televizní
4	Ledové království	Čtené i DVD pohádky
5	Medovíček a Barvíček	Čtené
6	Locika	Televizní, DVD
7	Maková panenka	Čtené, vymyšlené
8	Prasátko Peppa	Čtené, někdy DVD, každý večer sleduji večerníček
9	Fazolčina kavárna	Televizní pohádky
10	Tlapková patrola	Televizní pohádky
11	Sponge Bob	DVD pohádky
12	Elza – Ledové království	DVD pohádky – nejvíce Elza, i čtené
13	Prasátko Peppa	Pohádky v televizi

14	Princezna Sofie	Čtené i Televizní
15	O perníkové chaloupce	Čtené
16	Princezna ze mlejna	Čtené pohádky
17	Popelka	Sleduji televizi, dvd
18	Šmoulové	Pohádky čtené i v televizi
19	Krtek a Panda	Pohádky čtení i televizní
20	Sněhurka a Popelka	Čtené
21	Krteček	Čtené pohádky
22	Tlapková patrola	Televizní pohádky, pohádky na tabletu
23	Tři oříšky pro Popelku	Televizní
24	O víle Amálce	Čtené
25	Máša a Medvěd	Televizní
26	Mickeyho Klubík	Televizní
27	Káťa a Škubánek	Čtené i DVD, televizní
28	Medvídek a jeho příběhy	DVD
29	Autíčka	Televizní a čtené
30	Pony Club	Pohádky v televizi i čtené
31	Zlatovláška	Čtené, v televizi večerníček
32	Ledové království	Televizní
33	Červená Karkulka	Čtené
34	Večerníček	Pohádky v knížkách
35	Šípková Růženka	Čtené
36	Nevím	Knížky

Tabulka 3 uvádí odpovědi dětí ve věku od 3 do 6 let na otázku 1 – „*Jaká pohádka je Tvá nejoblíbenější?*“ a na otázku 2 – „*Máš rád/a pohádky čtené nebo DVD, televizní?*“. V tabulce jsou zaznamenány odpovědi všech dětí, se kterými jsem vedla rozhovor. Děti staršího věku pěti a šestileté odpovídaly samostatně, s dětmi mladšími, a to s tříletými a čtyřletými jsem spolupracovala s jejich zákonnými zástupci, kteří mě v pohovoru s jejich dětmi doplňovali a pomáhali, tak aby i tyto mladší děti odpověděly na otevřené otázky.

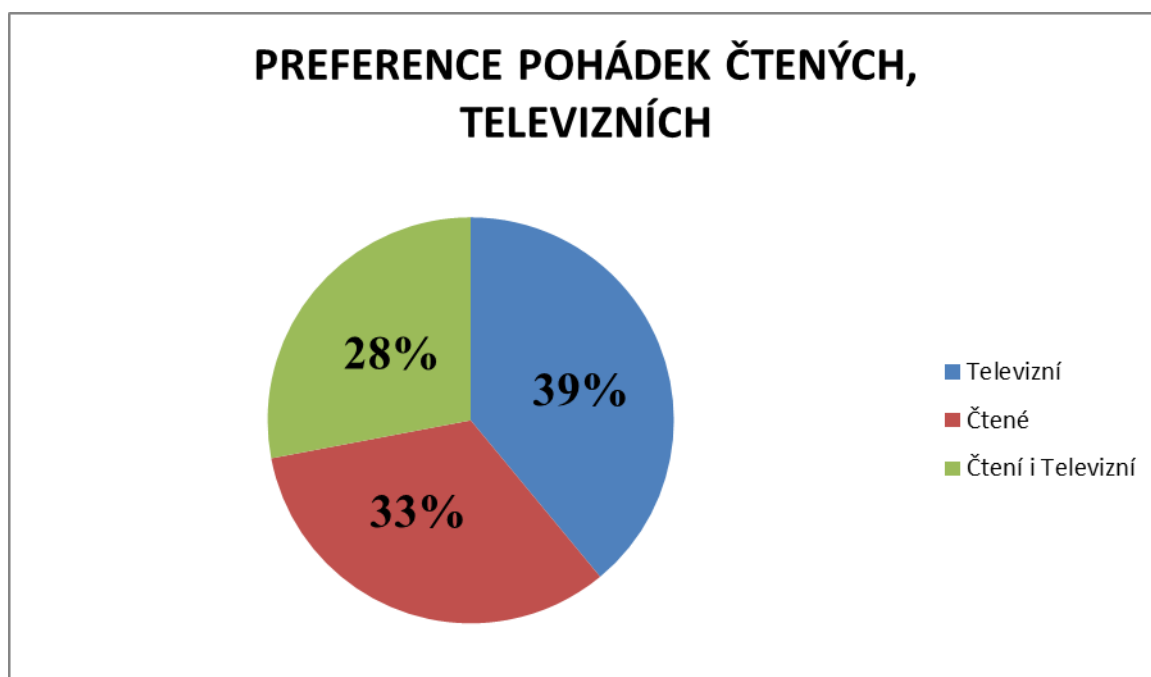
Z tabulky 3 vyplývá oblíbená pohádka dětí, kdy největší zastoupení má pohádka Ledové království, která je oblíbená čtyřmi dětmi, na druhém místě se v oblíbenosti umístila pohádka Krteček, který byl uveden třemi dětmi, a pohádka Popelka, která byla uvedena také třemi dětmi. Na třetím místě se shodně umístila pohádka Prasátko Peppa a pohádka Tlapková patrola, které obě byly uvedeny dvěma dětmi. Mezi další zmíněné, které se objevily pouze v jednom případě, byly například tyto pohádky: Šípková Růženka, Červená Karkulka, Zlatovláska, Autíčka, Medvídek a jeho příběhy, Pony Club, Mickeyho Klubík, Máša a Medvěd, Šmoulové, Káťa a Škubánek, O víle Amálce, O perníkové chaloupce, Princezna ze mlýna, Princezna Sofii, Fazolčina kavárna, Sponge Bob, Maková Panenka, Locika, Medovníček a Barvíček. Ve dvou případech nebyla uvedena žádná oblíbená pohádka.

V tabulce 3 jsou uvedeny odpovědi dětí na otázku 2, a to odpovědi zda dítě má rádo pohádky čtené, nebo pohádky televizní, pohádky na DVD, pohádky na audio video zařízení. Z 36 dětí odpovědělo 14 dětí, že mají rády pouze pohádky televizní či na DVD, tabletu a jiné audio zařízení, 12 dětí odpověděly, že mají rády pouze pohádky čtené, a 10 dětí odpověděly, že mají rády jak pohádky čtené, tak pohádky televizní.

Pro přehlednost jsme otevřenou otázku číslo 2 strukturovaného rozhovoru zpracovali i do grafu, který je uveden níže.

Graf 3 Preference pohádek čtených či televizních

Graf 3 uvádí výšečové rozdělení odpovědí dětí na otázku zda má dítě rádo pohádky čtené či má raději pohádky televizní, nebo zda dítě preferuje čtené pohádky i pohádky televizní souběžně. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 36 dětí, 39% dětí preferuje pohádky televizní, 33% dětí preferuje pohádky čtené, a 28% dětí preferuje pohádky jak čtené tak televizní.

Tabulka 4 Odpovědi dětí předškolního věku na otázku 3 a otázku 4

Dítě	Otázka 3 Máš raději pohádky české či zahraniční?	Otázka 4 Kdo Tě večer uspává?
1	Pohádky české	Maminka
2	Pohádky české	Tatínek
3	Nevím	Maminka i tatínek
4	Aktuálně mám oblíbené Ledové království, Bingo, Doktorka Plyšáková, Tři bratři, Červená Karkulka	Tatínek
5	České pohádky	Maminka
6	Zahraniční pohádky	Maminka i tatínek
7	Nejvíce české pohádky a šmouly.	Maminka
8	Často české, Krteček, Pejsek a Kočička, ale i cizí Prase Peppa	Maminka
9	Zahraniční pohádky	Maminka, někdy tatínek
10	Zahraniční pohádky	Maminka, tatínek
11	Zahraniční pohádky	Táta
12	Zahraniční pohádky, Elza, Prásatko Peppa, Pú, Statečná autíčka	Maminka i tatínek
13	Zahraniční, Peppa pig	Maminka
14	Zahraniční	Maminka
15	České i cizí pohádky	Máma
16	České pohádky	Mamka
17	České pohádky	Maminka

18	Raději zahraniční pohádky	Mamka
19	České i zahraniční	Maminka
20	České pohádky	Mamka
21	České	Maminka
22	Všechny	Mamka
23	České pohádky i cizí	Většinou maminka
24	České pohádky	Mamka
25	Zahraniční i české	Maminka
26	Zahraniční i české	Mamka i taťka
27	Raději České	Maminka i tatínek
28	Obojí	Usínám sám
29	Zahraniční	Maminka
30	Zahraniční	Mamka, někdy taťka
31	České	Maminka
32	Všechny	Mamka i taťka
33	Mám rád každou pohádku	Maminka
34	České	Maminka
35	Všechny pohádky	Maminka
36	Nevím	Maminka

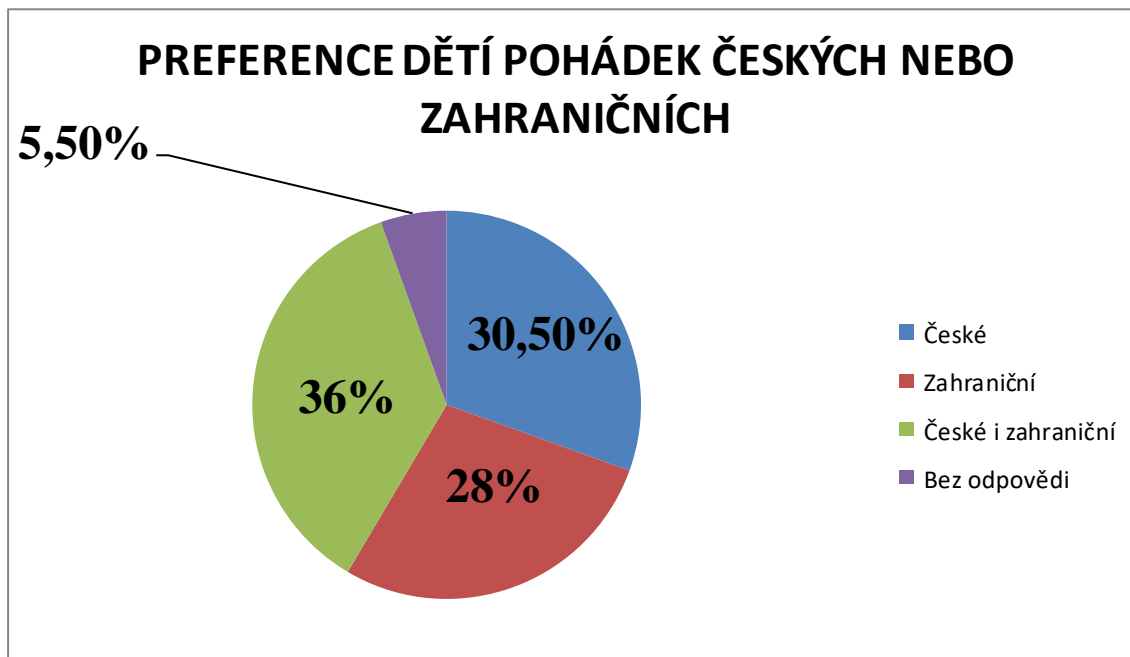
Tabulka 4 uvádí odpovědi dětí ve věku od 3 do 6 let na otázku 3 – „*Máš raději pohádky české či pohádky zahraniční?*“ a na otázku 4 – „*Kdo Tě večer uspává?*“. V tabulce jsou zaznamenány odpovědi všech dětí, se kterými jsem vedla rozhovor. Děti staršího věku pěti a šestileté odpovídaly samostatně, s dětmi mladšími, a to s tříletými a čtyřletými jsem spolupracovala s jejich zákonnými zástupci, kteří mě v pohovoru s jejich dětmi doplňovali a pomáhali, tak aby i tyto mladší děti odpověděly na otevřené otázky.

Z Tabulky 4 vyplývá, že děti na otázku 3 o oblíbenosti sledování zahraničních či českých pohádek odpověděly následovně. 13 dětí z celkového souboru 36 dětí odpověděly, že mají rády jak pohádky české, tak pohádky zahraniční, 11 dětí z celkového souboru 36 dětí odpověděly, že mají rády pouze pohádky české, 10 dětí z celkového souboru 36 dětí preferuje pohádky zahraniční, a 2 děti z celkového souboru 36 dětí nedokázaly na otázku odpovědět.

V Tabulce 4 jsou dále uvedeny odpovědi dětí na otázku 4, kdo večer nejčastěji děti uspává. Ze souboru 36 dětí, 23 dětí odpověděly, že je nejčastěji uspává maminka, 9 dětí z celkového souboru 36 dětí odpověděly, že je uspává maminka i tatínek zároveň, 3 děti z celkového souboru 36 dětí odpověděly, že je uspává jejich tatínek, a 1 dítě uvedlo, že usíná samo.

Pro přehlednost jsme otevřené otázky číslo 3 a číslo 4 strukturovaného rozhovoru zpracovali i do grafické podoby.

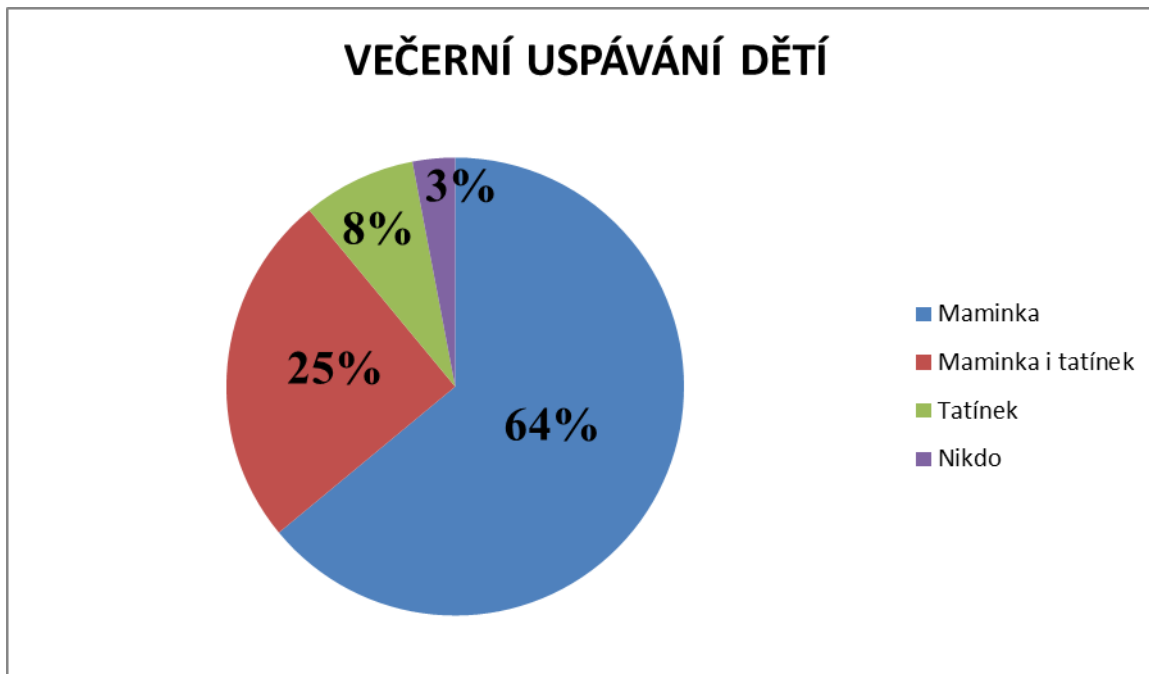
Graf 4 Preference dětí pohádek českých či zahraničních

Graf 4 uvádí výšečové rozdělení odpovědí dětí na otázku číslo 3 zda má dítě rádo pohádky české či má raději pohádky zahraniční, nebo zda dítě preferuje české pohádky i pohádky zahraniční souběžně. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 36 dětí, 36% dětí

preferuje zároveň pohádky české i zahraniční, 30,5% dětí preferuje pohádky pouze české, 28% dětí preferuje pohádky zahraniční a 5,5% dětí otázku nezodpověděly.

Graf 5 Kdo večer dítě uspává

Graf 5 uvádí výšečové rozdělení odpovědí dětí na otázku číslo 4 kdo večer dítě uspává. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 36 dětí, 64% dětí uspává jejich maminka, 25 % z celkového souboru 36 dětí uspávají rodiče souběžně, 8 % dětí uspává pouze jejich tatínek a, a 3% dětí neuspává žádný z rodičů, chodí spát samy.

Tabulka 5 Odpovědi dětí předškolního věku na otázku 5 a otázku 6

Dítě	Otázka 5 Posloucháš před spaním pohádky nebo Ti pohádky předčítá některý z rodičů? Případně který z rodičů Ti pohádky čte?	Otázka 6 Čtou Ti rodiče pohádky každý večer?
1	Když jsem u maminky čte mi maminka, když jsem u tatínka čte mi tatínek.	Ano čtou
2	Tatínek čte nebo mi vypraví	Ano
3	Předčítají mi oba rodiče různé pohádky	Čtou každý večer, někdy pustí DVD pohádku.
4	Rodiče mi čtou	Ano
5	Maminka někdy tatínek mi čtou	Ano
6	Před spaním mi čte maminka nebo tatínek	Každý večer ne.
7	Maminka mi čte	Ano, maminka čte
8	Pohádky před spaním čte tatínek	Ano, večer čte tatínek
9	Maminka, někdy tatínek čtou	Ano
10	Maminka i tatínek čte	Ano
11	Před spaním se dívám na Sponge Boba	Ne
12	Jo, čteme, maminka nebo tatínek.	Jo
13	Večer se dívám na tablet	Ne
14	Sleduji Večerníček, pak mi maminka čte	Ne
15	Máma mi čte	Každý večer ne
16	Poslouchám pohádky, ale čte mi i mamka	Ne

17	Mamka čte, před spaním, ale i se dívám nebo poslouchám	Ne
18	Čtou mi rodiče, nejčastěji mamka	Ano
19	Maminka říká pohádky	Ne
20	Mamka čte před spaním	Ano, každý večer
21	Rodiče mi čtou před spaním, nebo i během dne	Ano
22	Dívám se na tablet	Ne
23	Maminka mi čte	Ano
24	Rodiče mi někdy čtou	Ne
25	Ano poslouchám, maminka mi říká pohádky	Ano
26	Nečtou mi, dívám se sám	Ne
27	Někdy poslouchám, někdy předčítají, ale většinou čte mamka	Ne
28	Dívám se na pohádky v TV	Ne
29	Maminka čte nebo mi vypráví	Ano
30	Předčítají mi oba rodiče	Ano
31	Maminka mi čte, někdy mi čte babička	Ano
32	Nikdo mi nečte, dívám se	Ne
33	Maminka mi čte	Ano
34	Jo, mamka mi čte	Ano
35	Pohádky na spaní čte mamka	Ano
36	Nevím	Ano

Tabulka 5 uvádí odpovědi dětí ve věku od 3 do 6 let na otázku 5 – „*Posloucháš před spaním pohádky nebo Ti pohádky předčítá některý z rodičů? Případně, který z rodičů Ti pohádky čte?*“ a na otázku 6 – „*Čtou Ti rodiče pohádky každý večer?*“. V tabulce jsou zaznamenány odpovědi všech dětí, se kterými jsem vedla rozhovor. Děti staršího věku pěti a šestileté odpovídaly samostatně, s dětmi mladšími, a to s tříletými a čtyřletými jsem spolupracovala s jejich zákonnými zástupci, kteří mě v pohovoru s jejich dětmi doplňovali a pomáhali, tak aby i tyto mladší děti odpověděly na otevřené otázky.

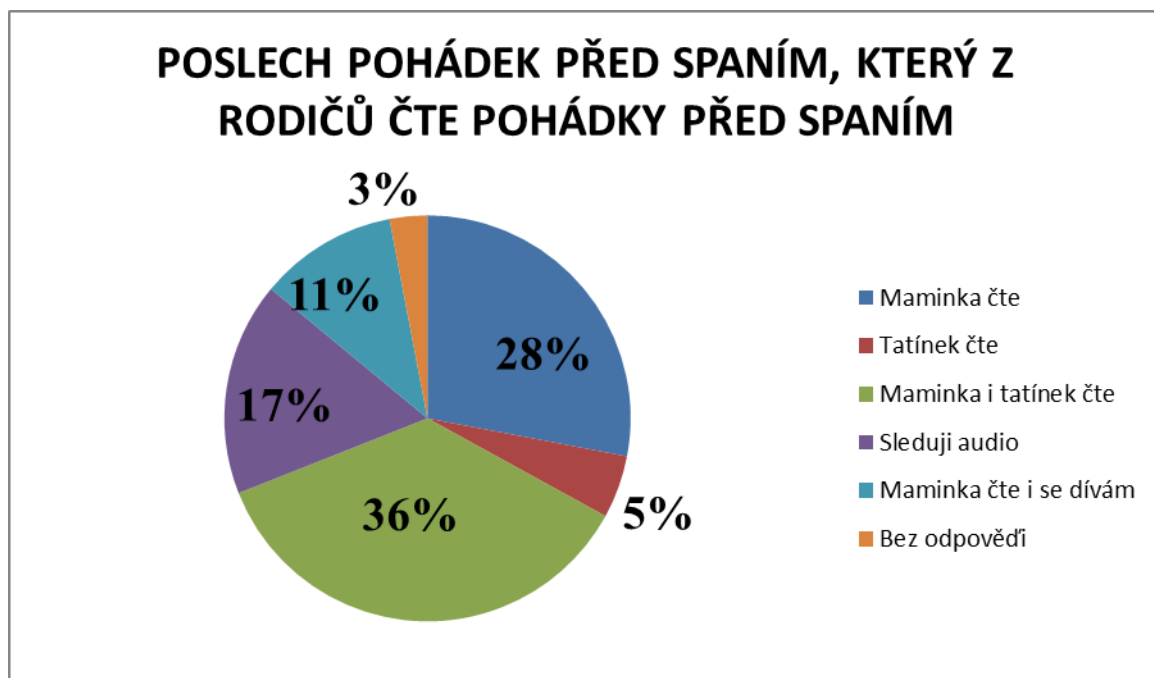
Z Tabulky 5 vyplývá, že děti na otázku číslo 5, zdali poslouchají pohádky před spaním, nebo jim některý z rodičů čte, případně, který z rodičů čte, odpověděly následovně. 13 dětí z celkového souboru 36 dětí odpověděly, že jim oba rodiče čtou před spaním, 10 dětí z celkového souboru 36 dětí odpověděly, že jim čte před spaním maminka, 6 dětí z celkového počtu 36 dětí odpověděly, že se samy dívají na tablet, či jiné audio zařízení, 4 děti z celkového počtu 36 dětí odpověděly, že jim maminka čte ale i se dívají na televizní pohádky, 1 dítě z celkového počtu 36 dětí nedokázalo na otázku odpovědět.

V Tabulce 5 jsou dále uvedeny odpovědi dětí na otázku číslo 6, a to zda rodiče dětem čtou pohádky každá večer. Ze souboru 36 dětí, 22 dětí odpověděly, že pohádky jim rodiče čtou každý večer, a 14 dětí z celkového souboru 36 dětí odpověděly, že jim rodiče pohádky každý večer nečtou.

Pro přehlednost jsme otevřené otázky číslo 5 a číslo 6 strukturovaného rozhovoru zpracovali i do grafické podoby.

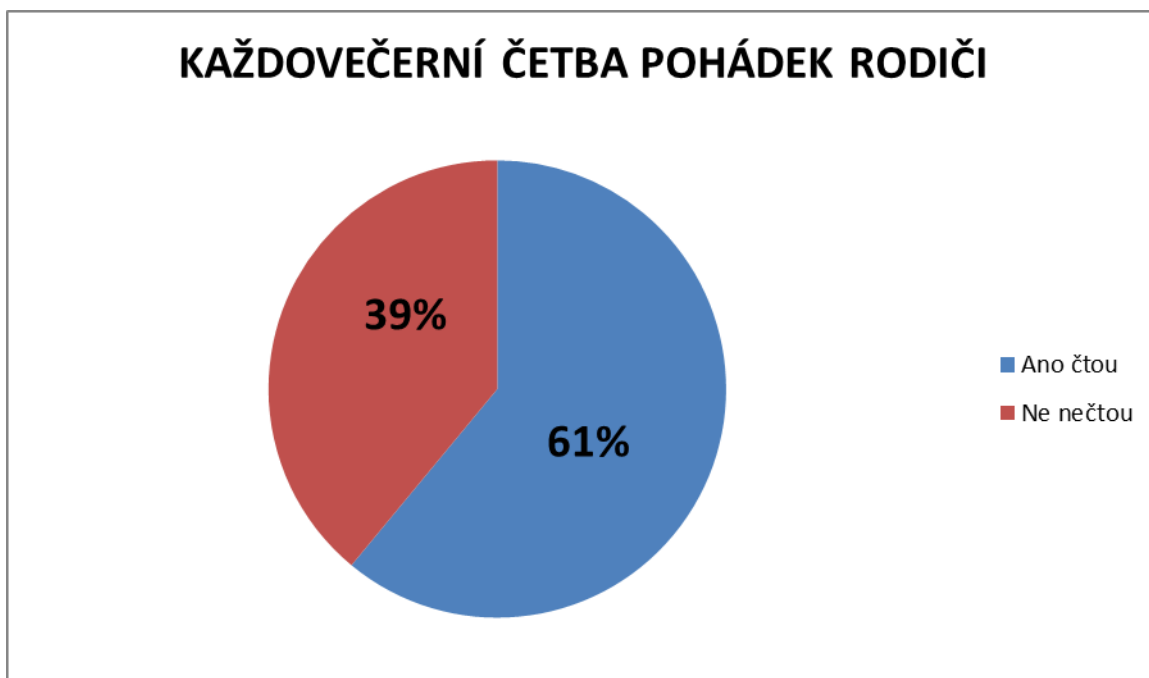
Graf 6 Poslech pohádek před spaním, který z rodičů čte pohádky před spaním

Graf 6 uvádí výšečové rozdělení odpovědí dětí na otázku číslo 5 zdali poslouchají pohádky před spaním, nebo jim některý z rodičů čte, případně, který z rodičů čte. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 36 dětí, 36% dětem čtou maminka i tatínek, 28% dětem čte pouze maminka, 17% dětí z celkového souboru 100% - 36 dětí sleduje televizi, či jiné audio zařízení, 11% dětí sleduje jak audio zařízení tak jim čte pohádky na spaní i maminka. 5% dětem z celkového souboru 100% -36 dětí čte jejich tatínek, 3% dětí nedokázalo na otázku odpovědět.

Graf 7

Každovečerní četba pohádek rodiči

Graf 7 uvádí výšečové rozdělení odpovědí dětí na otázku číslo 6 zda rodiče čtou dětem pohádky každý večer. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 36 dětí, 61% dětem rodiče každý večer čtou, a 39% dětem z celkového souboru 100% - 36 dětí rodiče každý večer nečtou.

Jako poslední zadaný úkol pro děti předškolního věku byl, aby na čistý list A4 papíru nakreslily jejich oblíbenou pohádkovou postavu, tyto obrázky jsou součástí přílohy 1 až přílohy 9. Každý obrázek je opatřen číslem kresby, pohlavím dítěte, které kresbu kreslilo, a popisem obrázku, o jakou postavu se jedná. Všechny děti se úkolu zhostily rády a nakreslily pohádkové postavy jejich srdci blízké. Děti předškolního věku dále odpovídaly v souvislosti na nakreslený obrázek, proč je nakreslená postava jejich oblíbená, získané výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 6.

Tabulka 6 Kresba oblíbené pohádkové postavy a odpověď dětí předškolního věku na otázku 8

Dítě	Pohlaví dítěte Věk dítěte	Otázka 7 Nakreslil/la by, jsi Tvou oblíbenou pohádkovou postavu na čistý A4 list papíru?	Otázka 8 Proč je to Tvá oblíbená pohádková postava?
Kresba 1	Chlapec 3 roky	Čmelda a Brumda	Je to plyšový medvídek a je to dárek od babičky
Kresba 2	Chlapec 3 roky	Rákosníček	Nevím
Kresba 3	Dívka 3 roky	Prasátko Pepa	Protože ji mám ráda
Kresba 4	Dívka 3 roky	Elza	Je to Elza
Kresba 5	Dívka 3 roky	Máša	Nevím
Kresba 6	Dívka 3 roky	Elza	Je to princezna
Kresba 7	Chlapec 3,6 let	Olaf	Mám ho rád
Kresba 8	Dívka 4 roky	Chase	Mám ráda pejsky
Kresba 9	Chlapec 4 roky	Hrom - auta	Nejvíce se mi líbí pohádka o autíčku
Kresba 10	Chlapec 4 roky	Blesk - auta	Protože mám garáž
Kresba 11	Dívka 4 roky	Budulínek	Nevím
Kresba 12	Chlapec 5 let	Mickey	Mám je hrozně moc rád, je tam Mickey a jeho kamarádi
Kresba 13	Chlapec 5 let	Jeníček a Mařenka	Jsou to kamarádi

Kresba 14	Dívka 5 let	Sponge Bob	Nic jiného nakreslit neumím
Kresba 15	Dívka 5,5 let	Elza	Líbí se mi princezny
Kresba 16	Dívka 5,5 let	Princezna	Princezny jsou pěkné
Kresba 17	Chlapec 5 let	Spiderman	Umí chodit jako pavouk
Kresba 18	Dívka 5 let	Olaf	Protože pořád něco vymýšlí
Kresba 19	Dívka 5 let	Červená Karkulka	Má pěkné šatičky
Kresba 20	Dívka 5 let	Elza	Elza umí kouzlit
Kresba 21	Dívka 5 let	Popelka	Je to pěkná pohádka
Kresba 22	Dívka 5 let	Šípková Růženka	Je to princezna
Kresba 23	Dívka 5 let	My Little Pony	Protože mám ráda koníky a líbí se mi.
Kresba 24	Chlapec 5 let	Dino, Dinosaur	Mám ho doma (plyšáka)
Kresba 25	Dívka 6 let	Zlatovláska	Je hodná, a má dlouhé vlasy
Kresba 26	Dívka 6 let	Šípková Růženka	Líbí se mi princezny
Kresba 27	Dívka 6 let	Princezna Koloběžka	Protože ráda jezdím na koloběžce
Kresba 28	Chlapec 6 let	Drak Bezzubka	Protože jsem si na něj zrovna vzpomněl
Kresba 29	Dívka 6 let	Červená Karkulka	Protože mám ráda červenou barvu.

Kresba 30	Chlapec 6 let	Medovniček a Barvínek	Protože jsou to mí kamarádi a mám je rád
Kresba 31	Dívka 6 let	Locika	Je hezká, a má hezké dlouhé vlasy
Kresba 32	Dívka 6 let	Červené Karkulka	Protože ji mám ráda
Kresba 33	Dívka 6 let	Zlatovláska	Má hezké vlasy
Kresba 34	Dívka 6 let	Princezna	Má korunku a pěkné šaty.
Kresba 35	Chlapec 6 let	Cars - auta	Protože umí mluvit
Kresba 36	Dívka 6 let	Mia	Protože je to víla a má koníka

Tabulka 6 uvádí kresbu oblíbené pohádkové postavy, a odpovědi dětí předškolního věku na otázku 8 strukturovaného rozhovoru, v souvislosti na namalovanou kresbu pohádkové postavy děti byly dotazovány, proč je to jejich oblíbená postava. V tabulce jsou zaznamenány odpovědi všech dětí, se kterými jsem vedla rozhovor. Děti staršího věku pěti a šestileté odpovídaly samostatně, s dětmi mladšími, a to s tříletými a čtyřletými jsem spolupracovala s jejich zákonnými zástupci, kteří mě v pohovoru s jejich dětmi doplňovali a pomáhali, tak aby i tyto mladší děti odpověděly na otevřené otázky.

Z kresby a rozhovorů s dětmi vyplývá, že děti mají rády pohádkové postavy, které jsou převtělením dobra, prožívají s nimi příběhy, kde vítězí dobro nad zlem. Většinou oblíbená pohádková postava souvisí s tím, co dítě právě prožívá, kterou pohádku má právě oblíbenou nebo kterou pohádku mu rodiče právě čtou, nebo kterou pohádku právě sleduje v TV nebo poslouchá na CD. Důvod, proč se dětem jejich oblíbené pohádkové postavy líbí, je emocionálního charakteru. Postava je jim nějakým způsobem pro ně blízká, například líbí se mi Červená Karkulka, protože mám ráda červenou barvu. Líbí se mi pejsek Chase z Tlapkové patroly, protože mám ráda pejsky. Líbí se My Little Pony, protože mám ráda poníky. Líbí se mi příběhy o autíčku, protože mám doma garáž. Líbí se mi princezny,

protože mají pěkné šaty, mají dlouhé vlasy, mají korunky. Líbí se mi Elza, protože umí kouzlit.

V další části této kapitoly se budeme zabývat jednotlivými otevřenými otázkami a jejich výsledky, které vyplynuly z osobního dotazování se zákonnými zástupci dětí předškolního věku. Nyní se budeme věnovat otázkami, na které odpovídali rodiče dětí. Tyto odpovědi budou zaznamenány do tabulek a následně popsány, některé výsledky budou pro přehlednost zpracovány do grafické podoby.

Tabulka 7 **Odpovědi zákonných zástupců/ rodičů na otázku 9 a otázku 10 ze strukturovaného rozhovoru**

Zákonný zástupce/ Rodič	Otázka 9 Kdo večer uspává děti?	Otázka 10 Čtete dětem, nebo použíté audio pohádky?
1	Matka	Čteme
2	Matka, Otec	Čteme
3	Otec	Audio pohádky, DVD
4	Matka	Čteme
5	Matka, Otec	Čteme, Audio
6	Matka, Otec	Čteme, Audio
7	Matka	Čteme, Audio
8	Nikdo neuspává	Audio
9	Mamka, někdy Táta	Čteme, i Audio
10	Maminka	Čteme
11	Matka	Čteme
12	Maminka	Čteme před spaním, Audio použíté přes den
13	Matka	Čteme i použíté DVD
14	Matka, Otec	Čteme

15	Matka i Otec	Čteme, Audio, TV Děčko
16	Maminka	Čteme
17	Uspává táta i máma	Čteme
18	Táta	Čteme, i pouštíme pohádky
19	Maminka	Čteme
20	Maminka	Čteme
21	Maminka, tatínek	Čteme
22	Maminka, tatínek	Čteme večer
23	Maminka, tatínek	Čteme
24	Maminka	Audio
25	Maminka	Spíše Audio
26	Nikdo	Pouštíme audio
27	Maminka, Tatínek	Čteme
28	Maminka	Pouštíme Audio
29	Tatínek	Čteme, i Audio
30	Maminka, Tatínek	Čteme i Audio
31	Nikdo, děti se uspávají sami	Čteme
32	Maminka, tatínek	Čteme, Audio
33	Maminka	Čteme
34	Nikdo	Audio

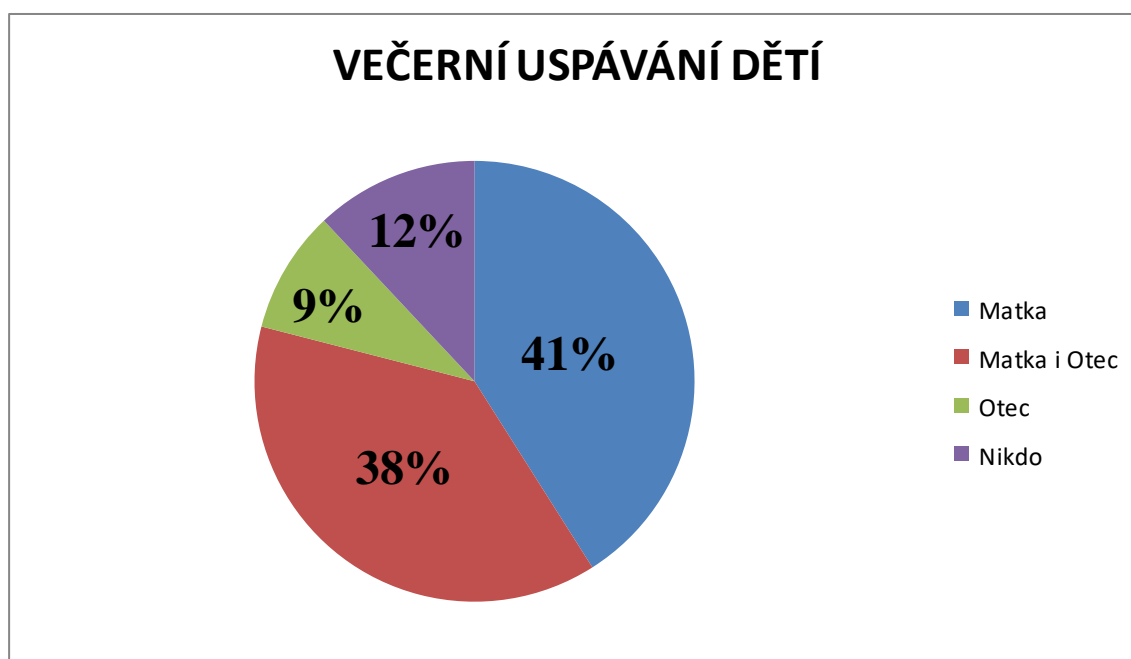
Tabulka 7 uvádí odpovědi zákonných zástupců/rodičů na otázku 9 – „*Kdo večer uspává děti?*“ a na otázku 10 – „*Čtete dětem, nebo pouštíte audio pohádky?*“. V tabulce jsou zaznamenány odpovědi zákonných zástupců/rodičů, se kterými jsem vedla strukturovaný rozhovor.

Z Tabulky 7 vyplývá, že zákonní zástupci na otázku, kdo večer uspává děti, odpověděli následovně. 14 zákonných zástupců z celkového počtu 34 rodičů, odpověděli, že děti uspává jejich maminka, 13 zákonných zástupců dětí uvedli, že děti uspává maminka i tatínek, 3 zákonní zástupci uvedli, že uspává děti výhradně tatínek, 4 zákonní zástupci uvedli, že nikdo z rodičů děti neuspává.

Z Tabulky 7 dále vyplývá, že rodiče dětí na otázku zdali svým dětem čtou nebo pouští audio pohádky odpověděli následovně. 16 zákonných zástupců z celkového počtu 34 zákonných zástupců odpověděli, že svým dětem výhradně čtou, 12 zákonných zástupců svým dětem zároveň čte i pouští audio pohádky a 6 zákonných zástupců z celkového počtu 34 zákonných zástupců svým dětem pouští audio, TV či DVD záznamy.

Pro přehlednost jsme otevřené otázky číslo 9 a číslo 10 strukturovaného rozhovoru zpracovali i do grafické podoby.

Graf 8 Večerní uspávání dětí

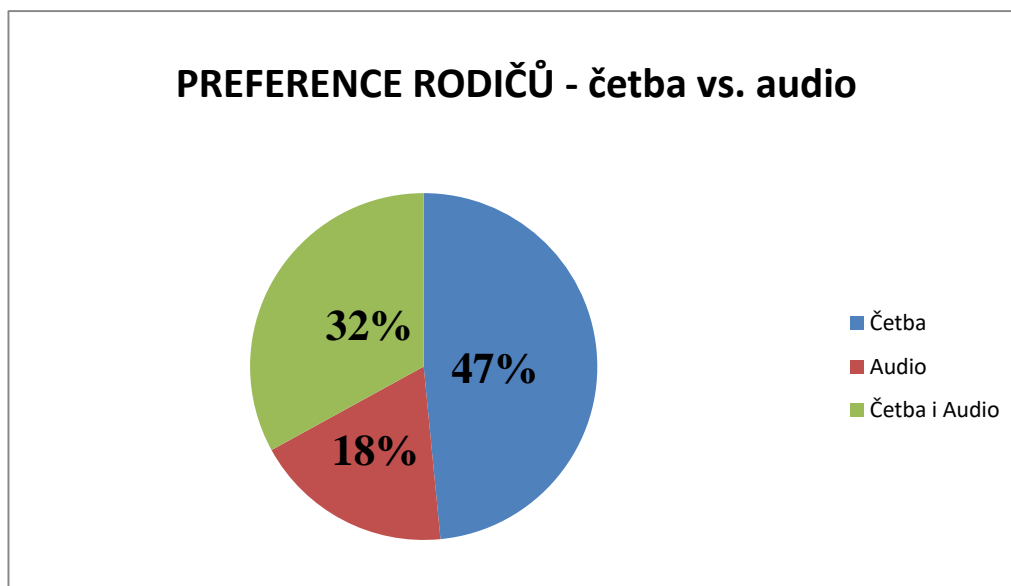

Graf 8 uvádí výšečové rozdělení odpovědí zákonných zástupců/rodičů na otázku číslo 9 Kdo večer uspává děti. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 34 rodičů, 41% matek uspává své děti, dále 38% matek spolu s otci uspává své děti, výhradně 9% otců své děti večer uspává, a 12% rodičů své děti nijak neuspává.

Graf 9

Preference rodičů – četba vs. audio

Graf 9 uvádí výšečové rozdělení odpovědí zákonných zástupců/rodičů na otázku číslo 10 zdali rodiče dětem čtou či pouští audio pohádky, ve formě televizní, DVD, tablet a jiné. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 34 rodičů, 47% zákonných zástupců/rodičů svým dětem čtou, 32% rodičů preferuje jak četbu, tak audio pohádky a 18% rodičů preferuje pouze audio pohádky.

Tabulka 8 Odpovědi zákonných zástupců/ rodičů na otázku 11 a otázku 12 ze strukturovaného rozhovoru

Zákonný zástupce/ Rodič	Otázka 11 Jaké pohádky dětem čtete?	Otázka 12 Kdo nejčastěji z Vaší rodiny dětem čte pohádky?
1	Popelka, Sněhurka, klasické české pohádky	Matka
2	Špalíček Českých Pohádek, Jak vytrhnout velrybě stoličku, Pod jezevčí skálou	Matka
3	Krakonoš, Karlík a Továrna na čokoládu	Nečteme
4	366 pohádek na dobrou noc	Babičky
5	O Červené Karkulce, Pták Ohnivák, Jeníček a Mařenka, Bremští muzikanti	Matka
6	České pohádky, Erben, Němcová	Matka, Babičky
7	Kocourek Modročko, Mach a Šebestová, Kosí Bratři, Tři stromy	Matka
8	Aktuálně oblíbené	Matka
9	Pohádkové knížky z Alberta	Matka
10	České pohádky	Matka
11	České pohádky	Matka
12	České knížky, knížky s obrázky, nejčastěji o krtečkovi	Matka, Babička
13	Klasické pohádky, Červená Karkulka, O Smolíčkovi, O kůzlátkách, O Budulínkovi	Matka
14	Různé pohádky na dobrou noc, Krtečkovy příběhy, Maková panenka	Matka
15	České pohádky, večerníčky, známé hrdiny	Maminka
16	Medovnickova dobrodružství, Krteček	Maminka, prarodiče

17	České pohádky, Honzíkova cesta, Velká kniha pohádek	Tatínek
18	Pohádky od Wericha	Tatínek
19	Převážně čteme české pohádky. Maková panenka, Krteček, Zahrada, Cesta Pavoučka, bajky, Budhovy pohádky	Maminka
20	České klasické pohádky, básničky, říkadla, kratší pohádky	Tatínek, Maminka
21	Čteme české pohádky. Někdy si vymýšlíme	Maminka
22	České říkanky, Hrubín, Veselé pohádky se zvířátky	Babička
23	České klasiky – Víla Amálka, Malá Čarodějnice, Vodník Mokřálek	Maminka, Tatínek
24	České pohádky, Náš Svět, pohádky s kresbami	Maminka
25	Prohlížíme si obrázkové knihy	Maminka
26	Knížky po rodičích	Babičky
27	Dětské knihy a říkadla	Maminka, Babička
28	Nyní knížky Ledové království	Maminka
29	Čteme klasické pohádky, příběhy o Mašince Tomáš, Mravenečky	Tatínek
30	Příběhy o hrdínech, Spidermann	Maminka, tatínek
31	Čteme dětské příběhy, biblické příběhy, Rychlé šípy, Okénko do nebe	Tatínek
32	Pohádky o Vílách, Ledové království	Maminka, Tatínek, Prarodiče
33	Klasické pohádky, sepsané večerníčky	Maminka, babička, dědeček
34	Pouštíme pohádky na DVD, tablet	Babička

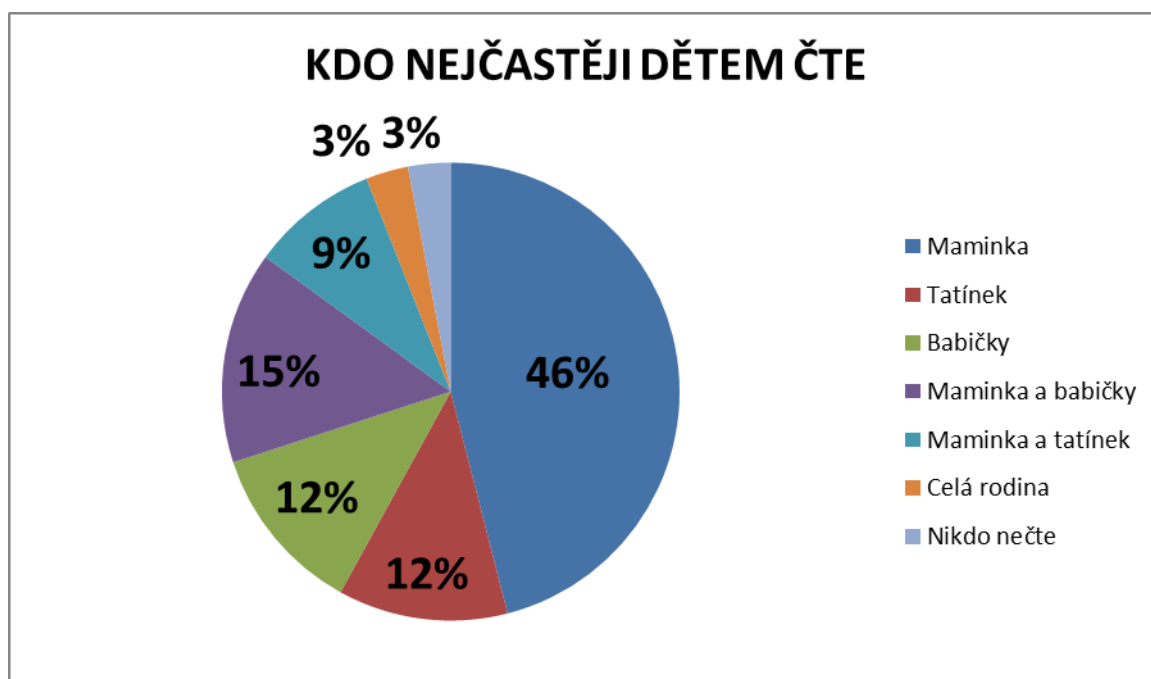
Tabulka 8 uvádí odpovědi zákonných zástupců/rodičů na otázku 11 – „*Jaké pohádky dětem čtete?*“ a na otázku 12 – „*Kdo nejčastěji z Vaší rodiny dětem čte pohádky?*“. V tabulce jsou zaznamenány odpovědi zákonných zástupců/rodičů, se kterými jsem vedla strukturovaný rozhovor.

Z Tabulky 8 vyplývá, že zákonní zástupci na otázku, jaké pohádky dětem čtete, uváděli výšeč jmenných pohádek. Někteří rodiče uvedli, že výhradně dětem čtou pouze klasické pohádky, Večerníčky, nejčastěji jsou to knihy, které jsou dětmi aktuálně oblíbené a to v souvislosti s věkovým obdobím dítěte. Mladší děti si rády prohlížejí obrazové knihy, rodiče jim čtou krátké pohádky, říkadla, oblíbená pohádka je často Krteček, pohádky o zvířátkách. V tabulce jsou hojně zastoupeny knihy jako O červené Karkulce, O Budulínkovi, Popelka, Malá Čarodějnice, Víla Amálka, což jsou klasické české pohádkové příběhy. Rodiče také svým dětem pouští audio pohádky a v některých případech svým dětem nečtou.

Z Tabulky 8 dále vyplývá, že rodiče dětí na otázku kdo nejčastěji z Vaší rodiny dětem čte pohádky, uvedli následující. 16 zákonných zástupců z celkového počtu 34 zákonných zástupců odpověděli, že svým dětem výhradně čtou jejich maminky, 4 zákonní zástupci uvedli, že dětem nejčastěji čte jejich tatínek, 4 zákonní zástupci uvedli, že dětem čtou babičky, 5 zákonných zástupců uvedlo, že dětem čte nejčastěji maminka zároveň s babičkami, 3 zákonní zástupci uvedli, že čte dětem maminka i tatínek, v 1 případě rodiče uvedli, že čte celá rodina, maminka, tatínek i prarodiče, v 1 případě rodiče uvedli, že dětem vůbec nečtou.

Pro přehlednost jsme otevřenou otázku číslo 12 strukturovaného rozhovoru zpracovali i do grafické podoby.

Graf 10 Kdo nejčastěji dětem čte

Graf 10 uvádí výšečové rozdělení odpovědí zákonných zástupců/rodičů na otázku číslo 12 kdo nejčastěji dětem čte. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 34 rodičů, nejčastěji čte dětem 46% matek, 15% dětem čtou souběžně matky a babičky, 12% babiček čte svým vnukům, 12% otců se podílí na četbě dětem, 9% maminek ve spolupráci s tatínky čtou svým dětem, ve 3% čte celá rodina, a ve dalších 3% nečte v rodině nikdo.

Tabulka 9 **Odpovědi zákonných zástupců/ rodičů na otázku 13 ze strukturovaného rozhovoru**

Zákonný zástupce/ Rodič	Otázka 13 Jak často dětem čtete?	Otázka 13 Kdy převážně dětem čtete?
1	Každý den	Večer, před spaním
2	Každý večer, někdy i během dne	Převážně před spaním
3	Když potřebujeme zabavit dítě	-
4	5 x týdně	Převážně před spaním
5	2 x týdně, další dny pouštíme audio	Převážně před spaním
6	Každý den	Před spaním
7	2 x týdně	Před spaním
8	2 x týdně	Večer
9	5 x týdně	Před spaním
10	Každý den	Před spaním
11	Každý den	Před spaním
12	Každý den	Večer před spaním
13	4 x týdně	Nejčastěji před spaním
14	Každý den, převážně večer, někdy i přes den, někdy sama přijde a chce číst	Nejčastěji před spaním
15	Každý den, dopoledne, večer	Před spaním
16	Každý den	Odpoledne před spaním Večer před spaním
17	4 x do týdne	Před spaním
18	Každý večer	Před spaním
19	Každý den, v průběhu dne	Před spaním
20	Každý den večer	Před usnutím
21	Každý večer	Před spaním
22	Málo, jednou za pár dnů	Nejčastěji před usnutím

23	Každý den	Před spaním
24	Každý večer	Před uspáváním
25	Málo čteme	Někdy před spaním
26	Málo čteme	-
27	Skoro každý den	odpoledne i večer
28	2 x týdně	Pouštíme audio
29	Každý den	Čteme před spaním Pouštíme někdy příběhy před spaním
30	Každý den	Před spaním
31	Každý večer	-
32	Každý večer	Na usnutí
33	Každý den	Večer před spaním
34	Jednou za pár dnů	Večer

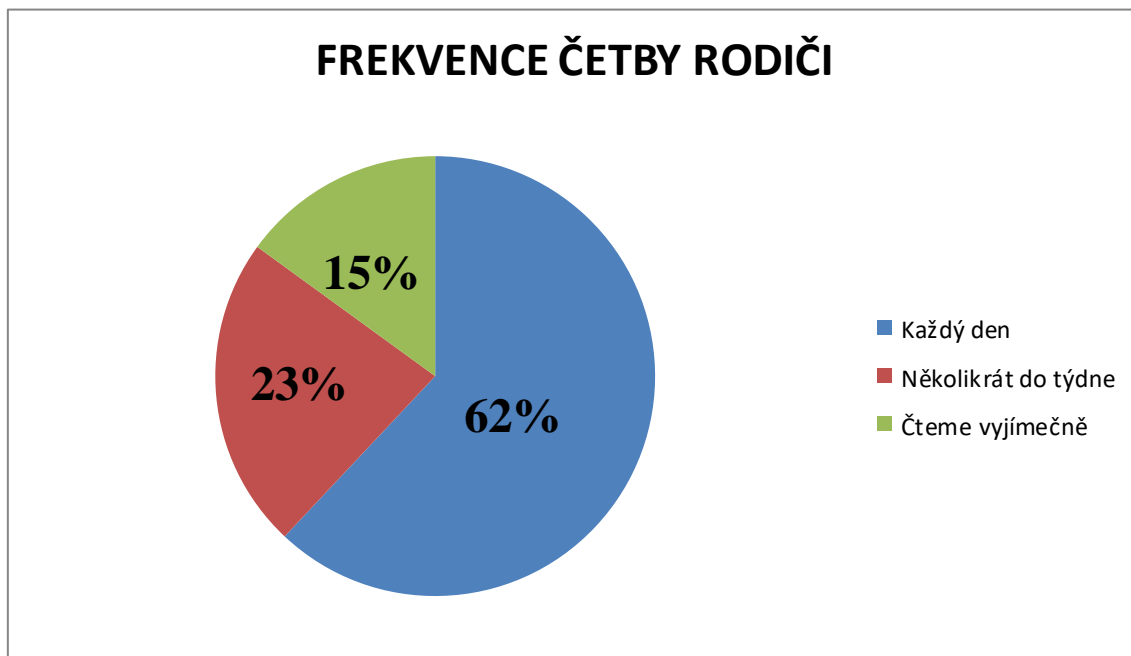
Tabulka 9 uvádí odpovědi zákonných zástupců/rodičů na otázku 13 – „*Jak často dětem čtete, kdy převážně dětem čtete?*“ V tabulce jsou zaznamenány odpovědi zákonných zástupců/rodičů, se kterými jsem vedla strukturovaný rozhovor.

Z Tabulky 9 vyplývá, že zákonní zástupci na otázku, jak často dětem čtou a kdy převážně uvedli následující. 21 zákonných zástupců z celkového souboru 34 rodičů uvedli, že čtou svým dětem pravidelně každý den či každý večer, nebo jak to jejich dítě vyžaduje, 8 zákonných zástupců uvedlo, že čtou svým dětem několikrát do týdne, a 5 zákonných zástupců uvedlo, že svým dětem čtou jen výjimečně.

Další částí otázky 13 bylo, kdy nejčastěji svým dětem čtou. Pokud rodiče k četbě přistoupí tak svým dětem čtou převážně před usnutím, kdy takto odpovědělo 32 zákonných zástupců, 2 zákonní zástupci neuvedli odpověď, neboť dětem pouští například audio pohádky.

Pro přehlednost jsme otevřenou otázku číslo 13 strukturovaného rozhovoru zpracovali i do grafické podoby.

Graf 11   **Frekvence četby rodiči**

Graf 11 uvádí výšečové rozdělení odpovědí zákonných zástupců/rodičů na otázku číslo 13 jak často dětem rodiče čtou. Z grafu vyplývá, že z celkového souboru 100% - 34 rodičů, 62% rodičů čtou každý den, 23% rodičů čtou dětem několikrát do týdne, 15% rodičů čtou dětem jen výjimečně, nebo málo.

7 DISKUSE

Ve výzkumném šetření jsme si odpověděli na námi stanovené výzkumné otázky, které jsme si v úvodu práce stanovili. V průběhu práce se nám podařilo splnit cíle diplomové práce. Ve výzkumné části jsme použili šetření, které dalo odpověď na problémové otázky.

Pozornost diplomové práce byla věnována právě pohádkám pro nejmenší děti. Je důležité při výchově dítěte podpořit jeho fyzickou i psychickou stránku, a vést pozitivně výchovnou přípravu všech dětí. Pohádka je právě žánr, který může pozitivně ovlivnit zmíněné procesy. Pohádky dětem mohou ukázat postoj k světu, dítě si díky pohádkám může budovat vztah k autoritám. Pokud rodiče dětem čtou či pouští audio pohádky, rozvíjí tak dětský mozek, myšlení, paměť i další oblasti. Hlavní hrdina v pohádkách učí děti řešit osobní konflikty a jejich následky.

Strukturovaný pohovor byl veden s dětmi předškolního věku, ve věkové hranici od 3 do 6 let. Celkový počet oslovených dětí byl 36. Dále byl strukturovaný rozhovor veden s rodiči a zákonnými zástupci těchto dětí. Rodičů bylo osloveno 34, z důvodu, že ve výzkumném vzorku odpovídali dva sourozenecké páry. V jednom případě odpovídala pěstounka dětí, která byla zařazena do kategorie rodičů matek.

Úkolem diplomové práce je poukázat na důležitost pohádek, které jsou potřebné pro rozvoj dětské fantazie, formování morálního myšlení, vede děti ke kladným mravním hodnotám. Každý rodič by měl být odpovědný a uvědomělý, v otázce jak jeho dítě tráví volný čas a zda mu rodič věnuje dostatek času nejen při hře, ale i při čtení a vyprávění pohádek. Při čtení pohádek se může rodič spolu s dítětem každý večer přenášet do světa plného nadpřirozených bytostí a věcí a hlavně do světa, který se může, ale nemusí podobat tomu našemu skutečnému světu.

Výzkumná otázka 1: Jaké oblíbené pohádkové postavy budou převládat u dětí předškolního věku a proč? Každé dítě, se kterým byl veden strukturovaný pohovor ve formě otevřených otázek, uvedlo ve formě kresebného projevu svou oblíbenou pohádkovou postavu. Kresebný projev byl vybrán z důvodu lepší otevřenosti dětí, a z důvodu, že kresba je v tomto předškolním období dětmi oblíbená. Je časté, že dítě má oblíbenou pohádkovou postavu a pohádku v souvislosti s aktuálním děním, a také v souvislosti s tím co dětem rodiče aktuálně čtou, nebo pouští na audio záznamech. Děti mají rády pohádkové

postavy, které jsou převtělením dobra, důvod proč se dětem líbí pohádkové postavy je emocionálního charakteru. Nakreslené postavy jsou jim z nějakého důvodu blízké, líbí se jim, ztotožňují se s jejich činy, přály by se jim mít doma, hovoříme například o ponících z My Little pony, pejsci z Tlapkové patroly, holčičkám se líbí princeznovské šaty, dlouhé vlasy princezen, krásný vzhled princezen, chlapcům se líbí autíčka, hlavní hrdinové s nadpřirozenými a speciálními vlastnostmi.

Výzkumná otázka 2: Jaké typy pohádky děti preferují, zahraniční či české? Děti mají oblíbené všechny pohádky, preference českých či zahraničních pohádek byla ve výzkumném šetření zanedbatelná. V oblíbě mají děti animované americké pohádky, jako je Locika, Ledové království, Tlapková Patrola, Cars, z českých pohádek je oblíbený Krteček, O Jeníčkovi a Mařence, O Popelce, Budulínek, Zlatovláska.

Výzkumná otázka 3: Jakou prezentaci pohádek děti preferují, čtené či televizní? Na výzkumnou otázku bylo odpovězeno ve výzkumném šetření, kdy děti odpovídaly na otevřenou otázku. Výsledkem bylo, že děti preferují četbu, je to dáno i tím, že rodiče také přistupují k četbě, do popředí se dostávají i audio knihy, či jiné audio záznamy. Pohádky děti si nechávají rády předčítat, baví je jejich vyprávění, v pohádkách se děti nechají inspirovat pro jejich samostatný život.

Výzkumná otázka 4: Jaké pohádky rodiče nejčastěji dětem čtou? Zákonní zástupci na tuto otázku uváděli výšeč jmenných pohádek. Někteří rodiče uvedli, že výhradně dětem čtou pouze klasické pohádky, Večerníčky, nejčastěji jsou to knihy, které jsou dětmi aktuálně oblíbené a to v souvislosti s věkovým obdobím dítěte. Mladší děti si rády prohlížejí obrazové knihy, rodiče jim čtou krátké pohádky, říkadla, oblíbená pohádka je často Krteček, pohádky o zvířátkách. U starších dětí převládají pohádky, jako je Ledové Království, o Červené Karkulce, Maková panenka, Víla Amálka. Dětem rodiče čtou klasické české pohádky, které jsou i jim blízké, a které znají ze svého mládí.

Výzkumná otázka 5: Který z rodičů/zákonných zástupců nejčastěji dětem čte? Odpověď na tuto otázku vyplynula z výzkumného šetření, kdy nejčastěji dětem čtou jejich maminky, na četbě se také podílí z velké míry otcové, dále i babičky a dědečkové. Všichni dospělí členové rodiny si uvědomují důležitost četby pohádek, pro rozvoj dítěte.

Výzkumná otázka 6: Jaká denní doba je rodiči preferována pro čtení pohádek?
Odpověď na výzkumnou otázku vyplynula z výzkumného šetření, kdy rodiče uvedli, že svým dětem čtou pravidelně, a to nejčastěji před spaním, ve večerních hodinách

Výzkumná otázka 7: Který z rodičů uspává děti nejčastěji? Z rozhovorů vyplývá, že děti nejčastěji uspává jejich maminka, dětem se také ve velké míře snaží věnovat i otec. Velké procento rodičů se svým dětem před uspáváním věnuje, což je velmi pozitivní trend, který má vliv na vývoj dětské psychiky. Spánkovou rutinu potřebuje každé dítě, pomáhá dostat se dětem do odpočinkového stavu.

8 ZÁVĚR

Diplomovou práci jsem zpracovávala na téma „**Současné pojetí pohádek u dětí předškolního věku z pohledu speciální pedagoga**“. Práce je komponována do teoretické a výzkumné části. Teoretická část diplomové práce pojednává o pohádkách, v této kapitole seznámila s definicí pohádek, s charakteristickými znaky, s historií a vývojem pohádky. Důležitou částí byl význam, funkce a druhy pohádek. Druhá kapitola pojednává o pohádkách v životech dětí předškolního věku. Tato část byla zaměřena na vliv a smysl pohádek na dítě, seznámila nás také s projektem Celé Česko čte dětem, a krátce jsme nahlédli na pohádky v televizích a jiných médiích. Za stěžejní jsme také považovali kapitoly o charakteristice vývojového období předškolních dětí, kde hlavním tématem bylo období předškolního věku jeho tělesný vývoj, vnímání, myšlení, řeč, motorika, grafomotorika, psychosociální vývoj, fantazie a hra. V závěru této kapitoly byl popsán rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání. Poslední kapitolou teoretické části byly vývojové teorie předškolních dětí, kde jsme se seznámili s vývojovými teoriemi slavných osobností jako je Freud, Erikson a Piaget. Výzkumná část diplomové práce byla zaměřena na kvalitativní výzkum zejména na strukturovaný rozhovor s dětmi předškolního věku a s jejich zákonnými zástupci, s jejich rodiči a dále byl výzkum zaměřen na tvorbu obrazového materiálu. Ve výzkumném šetření bylo osloveno 36 dětí a dále bylo osloveno 34 zákonných zástupců. Všichni odpovídali na předem připravený strukturovaný rozhovor se sítí otevřených otázek. Na základě výzkumného šetření jsem splnila stanovené cíle a výzkumné otázky týkající se pohádek u dětí předškolního věku.

Záměrem diplomové práce bylo zmapovat smysl pohádek v rodinách, respektive zda rodiče svým dětem čtou, a zdali děti vyhledávají pohádky, které pohádky preferují, jestli české či zahraniční. Toho jsem dosáhla díky pohovorům, díky tabulkám a grafům vytvořeným ve výzkumné části práce. Mohu uvést, že pohádky, zejména před spaním, rodiče svým dětem čtou, a že české klasické pohádky nevymírají, ba naopak, jsou rodiči preferovány, i když fenomén zahraničních pohádek je pro děti velmi lákavý a oblíbený.

Tato práce by mohla posloužit jako návod k zamyšlení, jak vést výchovný proces, jak děti pozitivně rozvíjet díky pohádkám, které jim budou rodiče pravidelně číst. V práci je vidět důležitost pohádek, která nesmí být opomíjena. Další možností by mohlo být uspořádání akce v mateřském zařízení, kam většina námi dotazovaných dětí chodí, a seznámit

rodiče s informacemi, které byly v rámci psaní diplomové práce nabyty. Mohla by vzniknout diskuze o pohádkách, rodiče by si mohli předat zkušenosti, seznámit se vzájemně s dětskými knihami, které rodiče aktuálně svým dětem čtou, a tím by mohlo být procento rodičů, které svým dětem nečtou ovlivněno ve prospěch četby. Další možností či rozšíření práce by mohlo být i zkoumání kresby postavy v souvislosti na nakreslené obrazové materiály. Kresba postavy by nám mohla ukázat celkovou mentální úroveň, mohla by vypovídat o citovém a prožitkovém světě dětí.

Na závěr diplomové práce uvádím citát, který smysl práce zcela vystihuje. „ *Pohádky nevznikly proto, aby děti usnuly, ale aby se dospělí probudili*“.

9 SOUHRN

Tématem diplomové práce je současné pojetí pohádek u dětí předškolního věku z pohledu speciální pedagoga. Práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. Teoretická část obsahuje informace o pohádkách v životech předškolních dětí, ve 4 kapitolách seznamuje se základní problematikou. Výzkumná část je zaměřena na kvalitativní výzkum, a to na strukturovaný rozhovor s dětmi předškolního věku, a s jejich rodiči. Výzkumné šetření ukázalo, že rodiče svým dětem pohádky, zejména pohádky před spaním čtou, a že české klasické pohádky jsou rodiči při četbě preferovány, i když fenomén zahraničních pohádek je pro děti lákavý a oblíbený.

10 SUMMARY

The subject of diploma thesis is „The current of fairy tales of preschool children from the perspective of a special educator“. The work is divided into theoretical and research part. The theoretical part contains information about fairy tales in the lives of preschool children, in four chapters introduces the basic issues. The research part is focused on qualitative research, namely structured interview with preschool children and their parents. The research showed that parents read fairy tales to their children, especially bedtime stories, and that Czech classic fairy tales are preferred by parents in reading, although the phenomenon of foreign fairy tales is attractive and popular for children.

11 REFERENČNÍ SEZNAM

ODBORNÁ PUBLIKACE

1. **BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V.** *Diagnostika dítěte předškolního věku, Co by dítě mělo umět od 3 do 6 let.* 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. 95 s. ISBN 978-80-251-1829-0.
2. **BETTELHEIM, B.** *Za tajemstvím pohádek.* Praha: Nakl. Lid. nov., 2000. 336 s. ISBN 80-7106-290-1.
3. **ČAČKA, O.** *Psychologie dítěte.* Tišnov: Sursum, 1997. 115 s. ISBN 80-85799-03-0.
4. **ČEŇKOVÁ, J.** *Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky. Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury.* 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 172 s. ISBN 80-7367-095-X.
5. **ČERNOUŠEK, M.** *Děti a svět pohádek.* 1. vyd. Praha: Albatros, 1990. 187 s. ISBN 80-00-00060-1.
6. **ČERVENKA, J.** *O pohádkách.* Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1960. 300 s.
7. **FRANZ, M. L.** *Psychologický výklad pohádek.* Praha: Portál, 2015. 184 s. ISBN 978-80-262-0863-1.
8. **GENČIOVÁ, M.** *Literatura pro děti a mládež.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1984. 254 s.
9. **HENDL, J.** *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace.* Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
10. **HORYNA, B.** *Úvod do religionistiky,* Praha: OIKÚMENÉ, 1994. 134 s. ISBN 80-85241-64-1.
11. **CHALOUPKA, O.** *Příruční slovník české literatury od počátku do současnosti.* 1. vyd. Brno: Centa, 2005. 1116 s. ISBN 80-86785-03-3.
12. **KANDERT, J.** *Náboženské systémy: člověk náboženský a jak mu porozumět.* Praha: Grada, 2010. 200 s. ISBN 978-80-247-3166-7.
13. **KURIC, J. a kol.** *Vývojová psychologie-* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. 164 s.
14. **KURIC J., VAŠINA L.** *Obecná a ontogenetická psychologie pro učitele,* Brno: Rektorát Univerzity J. E. Purkyně, 1987. 258 s.

15. **LANGMEIER J.**, *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*, Praha: Avicenum, 1991. 284 s. ISBN 80-201-0098-7.
16. **LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D.** *Vývojová psychologie*. vyd. 3., přeprac. a dopl., v Grada Publishing vyd. 1. Praha: Grada, 1998. 368 s.. ISBN 80 – 7169 -195 – X.
17. **LUŽÍK, R.** *Pohádka a dětská duše*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Václav Petr, 1944. 32 s.
18. **MATĚJČEK, Zdeněk.** *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. 144 s. ISBN 80-7178-085-5.
19. **MATEJČEK, Z.** *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. 184 s. ISBN 978-80-247-0870-6
20. **MOCNÁ, D., Peterka, J. a kol.** *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2004. 704 s. ISBN 80-7185-669-X.
21. **PELIKÁN, J.** *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 270 s. ISBN 978-80-246-1916-3.
22. **SIROVÁTKA, O.** *Česká pohádka a pověst v lidové tradici a dětské literatuře*. 1. vyd. Brno: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1998. 183 s. ISBN 80-85010-06-2.
23. **SHEEHY, Noel.** *Encyklopedie nejvýznamnějších psychologů*. vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2005. 240 s. ISBN 80 – 86598 – 82 - 9.
24. **STREIT, J.** *Proč děti potřebují pohádky*. Baltazar, 1992. 80 s. ISBN 80-900307-4-2.
25. **ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K.** *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
26. **TOMAN, J.** *Současná česká literatura pro děti a mládež*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2000. 31 s. ISBN 80-7204-170-3.
27. **TOMAN, J.** *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU Č. Budějovice, 1992. 98 s. ISBN 80-7040-055-2.
28. **VÁGNEROVÁ, M.** *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 523 s. ISBN 978-80-246-2846-2.

29. **VÁGNEROVÁ M.** *Vývojová psychologie*, Praha: Karolinum, 1997. 353 s. ISBN 80-7184-317-2.
30. *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. 6 p/r. 1999. Praha: Diderot. ISBN 80-902-5552-3.
31. **VÝROST, J. a SLAMĚNÍK, I.** *Aplikovaná sociální psychologie I*. Portál 1998, 384 s. ISBN 80-7178-269-6.
32. **WEST, G.** *Dobrodružství psychického vývoje: kapitoly z vývojové psychologie*. vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 233 s. ISBN 80 -7178 – 684 – 5.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. <http://www.celeceskoctedetem.cz/cz/menu/7/o-nas> [cit. 2019-08-09]
2. <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/PK/21069/RAMCOVY-VZDELAVACI-PROGRAM-PRO-PV.html/> [cit. 2019 -08-20]

12 SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP	rámcový vzdělávací program
RVP PV	rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání
MŠ	mateřská škola

13 SEZNAM PŘÍLOH

- PŘÍLOHA 1**
- Kresba 1** Chlapec 3 roky, Čmelda a Brumda
  - Kresba 2** Chlapec 3 roky, Rákosníček
  - Kresba 3** Dívka 3 roky, Prasátko Pepa
  - Kresba 4** Dívka 3 roky, Elza
- PŘÍLOHA 2**
- Kresba 5** Dívka, 3 roky, Máša
  - Kresba 6** Dívka, 3 roky, Elza
  - Kresba 7** Chlapec 3,6 let, Olaf
  - Kresba 8** Dívka 4 roky, Chase, Tlapková patrola
- PŘÍLOHA 3**
- Kresba 9** Chlapec 4 roky, Hrom/car
  - Kresba 10** Chlapec 4 roky, Blesk/car
  - Kresba 11** Dívka 4 roky, Budulínek
  - Kresba 12** Chlapec 5 let, Mickey
- PŘÍLOHA 4**
- Kresba 13** Chlapec 5 let, Jeníček a Mařenka
  - Kresba 14** Dívka 5 let, Sponge Bob
  - Kresba 15** Dívka 5,5 let, Elza
  - Kresba 16** Dívka 5,5 let, Princezna
- PŘÍLOHA 5**
- Kresba 17** Chlapec 5 let, Spiderman
  - Kresba 18** Dívka 5 let, Olaf
  - Kresba 19** Dívka 5 let, Červená Karkulka
  - Kresba 20** Dívka 5 let, Elza

- PŘÍLOHA 6**
- Kresba 21** Dívka 5 let, Popelka
  - Kresba 22** Dívka 5 let, Šípková Růženka
  - Kresba 23** Dívka 5 let, Little Pony
  - Kresba 24** Chlapec 5 let, Dino-Jurský park
- PŘÍLOHA 7**
- Kresba 25** Dívka 6 let, Zlatovláska
  - Kresba 26** Dívka 6 let, Šípková Růženka
  - Kresba 27** Dívka 6 let, Princezna Koloběžka
  - Kresba 28** Chlapec 6 let, Drak Bezzubka
- PŘÍLOHA 8**
- Kresba 29** Dívka 6 let, Červená Karkulka
  - Kresba 30** Chlapec 6 let, Medovníček a Barvíček
  - Kresba 31** Dívka 6 let, Locika
  - Kresba 32** Dívka 6 let, Červená Karkulka
- PŘÍLOHA 9**
- Kresba 33** Dívka 6 let Zlatovláska
  - Kresba 34** Dívka 6 let, Princezna
  - Kresba 35** Chlapec 6 let, Cars
  - Kresba 36** Dívka 6 let, Mia

PŘÍLOHA 1

Kresba 1 Chlapec 3 roky, Čmelda a Brumda

Kresba 2 Chlapec 3 roky, Rákosníček

Kresba 3 Dívka 3 roky, Prasátko Pepa

Kresba 4 Dívka 3 roky, Elza

PŘÍLOHA 2

Kresba 5 Dívka, 3 roky, Máša

Kresba 6 Dívka, 3 roky, Elza

Kresba 7 Chlapec 3,6 let, Olaf

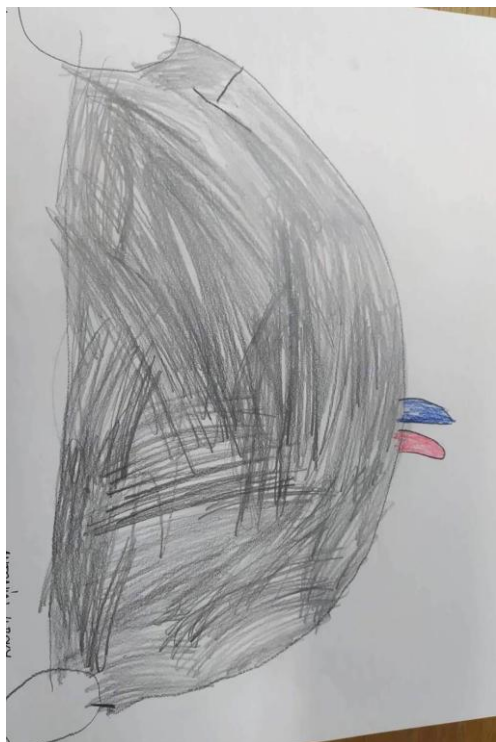

Kresba 8 Dívka 4 roky, Chase

PŘÍLOHA 3

Kresba 9 Chlapec 4 roky, Hrom/ Cars

Kresba 10 Chlapec 4 roky, Blesk/ Cars

Kresba 11 Dívka 4 roky, Budulínek

Kresba 12 Chlapec 5 let, Mickey

PŘÍLOHA 4

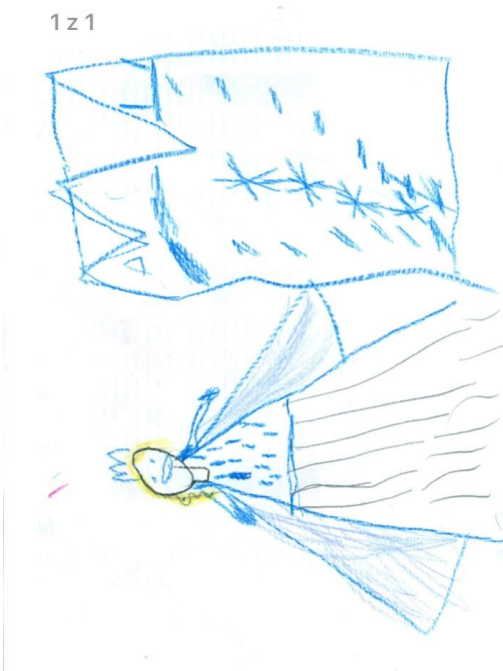
Kresba 13 Chlapec 5 let, Jeníček a Mařenka

Kresba 14 Dívka 5 let, Spongebob

Kresba 15 Dívka 5,5 let, Elza

Kresba 16 Dívka 5,5 let, Princezna

PŘÍLOHA 5

Kresba 17 Chlapec 5 let, Spiderman

Kresba 18 Dívka 5 let, Olaf

Kresba 19 Dívka 5 let, Červená Karkulka

Kresba 20 Dívka 5 let, Elza

PŘÍLOHA 6

Kresba 21 Dívka 5 let, Popelka

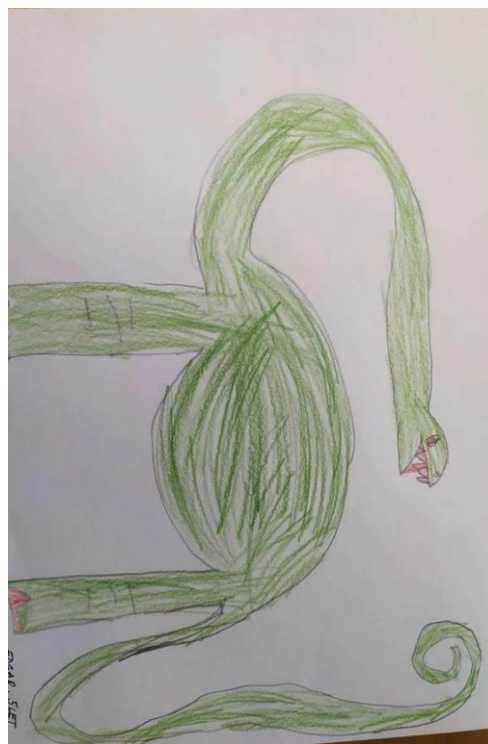
Kresba 22 Dívka 5 let Šípková Růženka

Kresba 23 Dívka 5 let, Little Pony

Kresba 24 Chlapec 5 let, Dino

PŘÍLOHA 7

Kresba 25 Dívka 6 let, Zlatovláska

Kresba 26 Dívka 6 let, Šípková Růženka

Kresba 27 Dívka 6 let, Princezna Koloběžka

Kresba 28 Chlapec 6 let, Drak Bezzubka

PŘÍLOHA 8

Kresba 29 Dívka 6 let, Červená Karkulka

Kresba 30 Chlapec 6 let, Medovníček a

Barvínek

Kresba 31 Dívka 6 let, Locika

Kresba 32 Dívka 6 let, Červená Karkulka

PŘÍLOHA 9

Kresba 33 Dívka 6 let Zlatovláska

Kresba 34 Dívka 6 let, Princezna

Kresba 35 Chlapec 6 let, Cars

Kresba 36 Dívka 6 let, Mia

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Sára Medková
Katedra:	Ústav speciálně pedagogických studií
Vedoucí práce:	PhDr. Linda Matušková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Současné pojetí pohádek u dětí předškolního věku z pohledu speciálního pedagoga
Název v angličtině:	Contemporary conception of fairy tales in preschool children from the point of view of special pedagogue
Anotace práce	Diplomová práce je věnována problematice pohádek u dětí předškolního věku. Práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou. Teoretická část obsahuje informace o pohádkách dětí předškolního věku, ve čtyřech kapitolách seznamuje se základní problematikou. Kapitoly výzkumné části se zaměřují na strukturovaný rozhovor s dětmi předškolního věku a s jejich rodiči.
Klíčová slova:	Pohádka, předškolní období, vývojové teorie, strukturovaný rozhovor
Anotace v angličtině:	The thesis is devoted to the issue of fairy tales in preschool children. The thesis is divided into theoretical and research. The theoretical part contains information about the quarrels of preschool children, in four chapters introduces the basic issues. The research chapters focus on structured interview with preschool children and their parents.
Klíčová slova v angličtině:	Fairy tale, pre-school period, developmental theories, structured interview
Přílohy vázané v práci:	9

Rozsah práce:	93 stran
Jazyk práce:	Český jazyk